

Bu Proje, Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilmektedir.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

İdari Yargılama Usulü El Kitapları Serisi, No. 1

İDARİ YARGININ ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI VE DANIŞTAYIN KURUMSAL KAPASİTESİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ

T.C. HAZINE VE
MALİYE BAKANLIĞI
MERKEZİ FİNANS VE
İHALE BİRLİM

Bu Proje, Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilmektedir.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

İDARE MAHKEMELERİNDE GÖREV

İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 14/3-a Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Rehber El Kitabı

İdari Yargılama Usulü Rehber El Kitapları, No. 1

Ankara 14. İdari Dava Dairesi Başkanı
Harun Çevik

Ankara 2. İdare Mahkemesi Üyesi
Nur Hilal Aktaş

İDARİ YARGININ ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI VE DANIŞTAYIN KURUMSAL KAPASİTESİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ

İdare Mahkemelerinde Görev, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 14/3-a Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Rehber El Kitabı, İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Ortak Projesi kapsamında Türkçe olarak hazırlanmıştır. Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından ortak finanse edilmekte ve Avrupa Konseyi (AK) tarafından yürütülmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü Projenin nihai faydalanıcısıdır. Bu Projenin sözleşme makamı Merkezi Finans ve İhale Birimidir.

Bu kitabın orijinali Türkçe olarak Ankara 14. İdari Dava Dairesi Başkanı Sayın Harun Çevik ve Ankara 2. İdare Mahkemesi Üyesi Sayın Nur Hilal Aktaş tarafından hazırlanmış olup, Prof. Dr. Sn. Selami Demirkol ve çalışma grubu üyeleri katkı sunmuşlardır.

Bu yayının Avrupa Birliği'nin maddi desteği ile hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla, yazarların sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

İçeriğinde yer alanların sorumluluğu yalnızca yazarlara aittir ve her zaman Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi veya Türkiye Cumhuriyeti'nin görüşlerini yansıtmayabilir.

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, İletişim Müdürlüğünden (F-67075 Strasbourg Cedex ya da publishing@coe.int) önceden yazılı izin alınmaksızın çevrilemez, fotokopi, kayıt ya da herhangi bir bilgi depolama ya da geri erişim sistemi dâhil olmak üzere, elektronik (CD-Rom, internet, vb.) ya da mekanik olarak, herhangi bir biçimde ya da araçla çoğaltılamaz ya da iletilemez.

Avrupa Konseyi, Eylül 2022 Türkçe baskısı. Şartlar altında Avrupa Birliği'ne lisans verilmiştir.

Kapak tasarımı ve sayfa düzeni: Ceket Medya
© Avrupa Konseyi, Eylül 2022
Basım yeri: 7 Punto Tasarım Matbaacılık Pro. Org.
Basım ve Reklam Hizmetleri Ltd. Şti.
Kazım Karabekir Caddesi No: 95/48
İskitler, Altındağ/ANKARA
T: +90 312 342 42 55
F: +90 312 341 77 64
info@7punto.com
www.7punto.com

Bu Proje, Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilmektedir.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

İDARE MAHKEMELERİNDE GÖREV

**İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun
14/3-a Maddesinin Uygulanmasına İlişkin
Rehber El Kitabı**

İdari Yargılama Usulü Rehber El Kitapları, No. 1

Ankara 14. İdari Dava Dairesi Başkanı
Harun Çevik

Ankara 2. İdare Mahkemesi Üyesi
Nur Hilal Aktaş

İDARİ YARGININ ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI VE DANIŞTAYIN KURUMSAL KAPASİTESİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ

Bu İdare Mahkemelerinde Görev, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 14/3-a Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Rehber El Kitabı, İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Ortak Projesi kapsamında Türkçe olarak hazırlanmıştır.

İdari Yargılama Usulü Rehber El Kitapları

İdari Yargılama Usulü Rehber El Kitapları, No. 1
İdare Mahkemelerinde Görev- İdare Mahkemelerinde
Görev, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 14/3-a
Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Rehber El Kitabı

Harun Çevik / Ankara 14. İdari Dava Dairesi Başkanı
Nur Hilal Aktaş / Ankara 2. İdare Mahkemesi Üyesi

İdari Yargılama Usulü Rehber El Kitapları, No. 2
İdare Mahkemelerinde Yetki İdari Yargılama Usulü
Kanunu' nun 32, 33, 34, 35 ve 36. Maddelerinin
Uygulanmasına İlişkin Rehber El Kitabı

Harun Çevik / Ankara 14. İdari Dava Dairesi Başkanı
Ramazan Selim / Ankara 2. İdare Mahkemesi Üyesi

İdari Yargılama Usulü El Kitapları, No. 3
İdare Mahkemelerinde Ehliyet: İdari Yargılama Usulü
Kanunu' nun 14/3- Maddesinin Uygulanmasına
İlişkin Rehber El Kitabı

Harun Çevik / Ankara 14. İdari Dava Dairesi Başkanı
Elif Akın / Ankara 2. İdare Mahkemesi Üyesi

İdari Yargılama Usulü El Kitapları, No. 4
İdare Mahkemelerinde Süre İdari Yargılama Usulü
Kanunu'nun 7, 8, 9, 10, 11, 12 ve 13. Maddelerinin
Uygulanmasına İlişkin Rehber El Kitabı

Harun Çevik / Ankara 14. İdari Dava Dairesi Başkanı
Erhan Pektaş / Ankara 2. İdare Mahkemesi Üyesi

İdari Yargılama Usulü El Kitapları, No. 5
İdare Mahkemelerinde Kesin ve Yürütülmesi
Zorunlu İşlem İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun
2 ve 14. Maddelerinin Uygulanmasına İlişkin
Rehber El Kitabı

Harun Çevik / Ankara 14. İdari Dava Dairesi Başkanı
Yakup Camgöz / Aksaray İdare Mahkemesi Başkanı

İdari Yargılama Usulü El Kitapları, No. 6
İdare Mahkemelerinde Husumet İdari Yargılama
Usulü Kanunu'nun 3 ve 15. Maddelerinin
Uygulanmasına İlişkin Rehber El Kitabı

Harun Çevik / Ankara 14. İdari Dava Dairesi Başkanı
Fatma Bademci Turan / Ankara 2. İdare Mahkemesi Üyesi

İdare Mahkemelerinde Görülen Davalar ve
Yargılama Usulü ile İlgili Sıkça Sorulan Sorular

Bülent Küfüdür / Ankara Bölge İdare Mahkemesi Başkanı

İdari Davalar - Dilekçe Örnekleri

Bülent Küfüdür / Ankara Bölge İdare Mahkemesi Başkanı

Çalışma Grubu Üyeleri

Bülent Küfüdür / Ankara Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesi Başkanı
Harun Çevik / Ankara Bölge İdare Mahkemesi 14. İdari Dava Dairesi Başkanı
Zühal Öztürk / Ankara 5. İdare Mahkemesi Başkanı
Bekir Ufuk Kadıgil / Ankara 6. İdare Mahkemesi Başkanı
Tufan Teke / Ankara 12. İdare Mahkemesi Başkanı
Özden Atabek / Ankara Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesi Üyesi

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü (Proje Ekibi)

Metin Engin / Daire Başkanı, Adalet Bakanlığı HİGM
Ekrem Gökçe / Tetkik Hâkimi, Adalet Bakanlığı HİGM
Abdulkadir Tutar / Tetkik Hâkimi, Adalet Bakanlığı HİGM
Ahmet Emre Dilekcan / Tetkik Hâkimi, Adalet Bakanlığı HİGM
Selahattin Sotar / Büro Amiri, Adalet Bakanlığı HİGM
Hanife Şenol / Proje Büro Memuru, Adalet Bakanlığı HİGM
Nezâfet Adanur / Proje Büro Memuru, Adalet Bakanlığı HİGM
Büşra Sert / Proje Büro Memuru, Adalet Bakanlığı HİGM

Avrupa Konseyi Proje Ekibi

Özlem Demirel Cook, Proje Müdürü
Damla Sarıaslan Yeniçerioğlu, Kıdemli Proje Sorumlusu
Gülşah Doğan, Proje Sorumlusu
Aslıhan Sevimli Yılmaz, Proje Dil Asistanı
Ayşe Günçe Erdal, Proje Asistanı

Hak kayıplarına yol açılmaması bakımından, dava tarihi itibarıyla bu kitapçıkların güncellendiği tarihten sonra yapılmış mevzuat ve içtihat değişikliklerinin göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

SUNUŐ

Bu Rehber El Kitabı **İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi** kapsamında, seğilen pilot mahkemelerin hâkimleri tarafından ve çalışma gruplarının katkıları ile hazırlanmıştır.

Proje kapsamında hazırlanan **İdare Mahkemelerinde Görev, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 14/3-a Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Rehber El Kitabı**, idari yargı sistemi içerisindeki idari yargılamada uygulanacak usul ve esaslar açısından 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 31. maddesinde atıf yapılan hususlarda 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerinin uygulanmasına yönelik olarak hazırlanmış olup, bir idari davanın usulüne uygun Şekilde nasıl açılacağı ve yargılama usulünün nasıl iŐlediĐine ilişkin rehber bilgiler yer almaktadır.

Bu Rehber El Kitabının amacı ilgili kanun hükümlerine göre idare mahkemelerinde görülecek davaların yargılama sürecinde zaman ve iş kaybını en aza indirmenin yanı sıra mahkemeye erişimi kolay ve yargılamayı etkili kılmaktır.

Söz konusu yayın yürürlükte bulunan mevzuat uyarınca bilgilendirme mahiyetinde hazırlanmış olup herhangi hukuki bir yönlendirme içermemektedir.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu uyarınca hukuki danıŐmanlık yapma yetkisi yalnızca baroda kayıtlı avukatlara aittir. Bu materyaller, bilgilendirme amaçlı hazırlanmış olup herhangi bir hak kaybı yaŐamamak için bir avukatın yardımına baŐvurulmasının uygun olacağı ve maddi imkanlarınızın yetersiz olması durumunda Adli Yardım talepleri Barolar tarafından karŐılandığından, söz konusu talebinizi bulunduğunuz yer Baro Başkanlığı Adli Yardım Merkezine yapılması gerektiği hususunu bilgilerinize sunarız.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
2. İdari Yargının Görev Alanı Dışında Kalan Hukuksal Uyuşmazlıklar.....	5
1- Yasama Organının Yasama İşlevleri.....	5
2- Yargı Organlarının Yargısal İşlevleri.....	5
3- Seçimle İlgili Uyuşmazlıklar.....	5
4- Yasama Kısıntısı Kapsamındaki İdari İşlemler.....	5
5- Özel Hukuk Kişileri Arasındaki Uyuşmazlıklar.....	5
6- İdarenin Özel Hukuk Sözleşmelerinden Kaynaklanan Uyuşmazlıklar.....	5
A. Abonman Sözleşmeleri.....	6
B. Öğrenci Kredi ve Burs Sözleşmeleri.....	8
C. İhale Sözleşmeleri.....	10
D. İş ve İşçi Sözleşmeleri.....	15
E. Sosyal Güvenlik Kanunu'ndan Doğan Uyuşmazlıklar.....	17
F. Kira, Alım-Satım ve Bayilik, Taahhüt Sözleşmeleri.....	26
7- Kamu İktisadi Teşebbüslerinin Özel Hukuk Kurallarına Tabi Faaliyetleri.....	27
8- Kamu Görevlilerine Karşı Açılan Davalar.....	28
9- Haksız Ödemelerin Geri Alınmasına İlişkin Uyuşmazlıklar.....	28
10- İdarenin Taahhütlerinin Yaptığı Kazalardan Kaynaklanan Uyuşmazlıklar.....	28
11- Kanun Koyucunun Adli Yargıyı Görevli Kıldığı İdarenin Birtakım İşlemlerine İlişkin Uyuşmazlıklar.....	30
A. Nüfus Kayıtlarının Düzeltmesine İlişkin Uyuşmazlıklar.....	30
B. Tapu Siciliyle İlgili Uyuşmazlıklar.....	30
C. Kadastro Kanunu'nun Uygulamasından Kaynaklanan Uyuşmazlıklar.....	31
D. İcra ve İflas Dairesi Görevlilerinin Kusurundan Kaynaklanan İdarenin Sorumluluğuna İlişkin Uyuşmazlıklar.....	31

E. Kamulaştırma Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Özel Hukuk Uyuşmazlıkları	32
F. İdari Para Cezalarına İlişkin Uyuşmazlıklar	36
i. Kanunla İdari Yargının Görevli Kılındığı İdari Para Cezaları ve İdari Yaptırımlar	37
ii. Yargı İçtihatlarıyla İdari Yargının Görevli Kılındığı İdari Para Cezaları ve İdari Yaptırımlar	37
iii. Adli Yargının Görevli Olduğu İdari Cezalar ve Yaptırımlar	37
iv. Trafik Para Cezalarına Karşı Açılacak Davalar.....	42
G. Kanunlarla Adli Yargının Görev Alanına Dahil Edilen Diğer Uyuşmazlıklar	46
12- Tam Yargı (Tazminat) Davalarına İlişkin Uyuşmazlık Mahkemesince Verilen Farklı Kararlar.....	47

GİRİŞ

Bu kitapçık, idari yargı sisteminde bulunan görevli ve yetkili mahkemelerde açılacak davalarda 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 14/3-a maddesine uygun olarak görevli idare mahkemesinde dava açılmasını sağlamaya yardımcı olmak, bu şekilde yargılama sürecinde zaman ve iş kaybını en aza indirmek ayrıca mahkemeye erişimi kolay ve yargılamayı etkili kılmak amacıyla hazırlanmıştır.

2577 sayılı Yasanın "Dilekçeler üzerine ilk inceleme:" başlıklı 14. maddesinde;

Madde 14- 1. *Dilekçeler Danıştay'da Evrak Müdürlüğüne kaydedilir ve Genel Sekreterlikçe görevli dairelere havale olunur.*

2. *Bölge idare, idare ve vergi mahkemelerinde dilekçeler, evrak bürosunca kaydedilerek ilgili mahkemelere havale olunur. Dilekçe sahibine evrakın tarih ve sayısını gösterir ücretsiz bir alındı kâğıdı verilir.*

3. *Dilekçeler, Danıştay'da daire başkanının görevlendireceği bir tetkik hâkimi, idare ve vergi mahkemelerinde ise mahkeme başkanı veya görevlendireceği bir üye tarafından:*

a) *Görev ve yetki,*

...

yönlerinden sırasıyla incelenir.

4. *Dilekçeler bu yönlerden kanuna aykırı görülürse durum; görevli daire veya mahkemeye bir rapor ile bildirilir. Tek hâkimle çözümlenecek dava dilekçeleri için rapor düzenlenmez ve 15 inci maddede hükümleri ilgili hâkim tarafından uygulanır. 3 üncü fıkraya göre yapılacak inceleme ve bu fıkra ile 5 inci fıkraya göre yapılacak işlemler dilekçenin alındığı tarihten itibaren en geç onbeş gün içinde sonuçlandırılır.*

5. İlk incelemeyi yapanlar, bu noktalardan kanuna aykırılık görmezler veya daire veya mahkeme tarafından ilk inceleme raporu yerinde görülmezse, tebligat işlemi yapılır.
6. Yukarıdaki hususların ilk incelemeden sonra tespit edilmesi halinde de davanın her safhasında 15 inci madde hükmü uygulanır.

Yasanın "İlk inceleme üzerine verilecek karar:" başlıklı 15. maddesinde ise;

Madde 15- 1. Danıştay veya idare ve vergi mahkemelerince yukarıdaki maddenin 3'üncü fıkrasında yazılı hususlarda kanuna aykırılık görülürse, 14 üncü maddenin;

a) 3/a bendine göre adli (...) (1) yargının görevli olduğu konularda açılan davaların reddine; idari yargının görevli olduğu konularda ise görevli veya yetkili olmayan mahkemeye açılan davanın görev veya yetki yönünden reddedilerek dava dosyasının görevli veya yetkili mahkemeye gönderilmesine,

...

karar verilir.

2. Dilekçelerin görevli mercie tevdi halinde, Danıştaya veya ilgili mahkemeye başvurma tarihi, merciine başvurma tarihi olarak kabul edilir.
3. Dilekçelerin 3 ncü maddeye uygun olmamaları dolayısıyla reddi halinde yeni dilekçeler için ayrıca harç alınmaz.
4. İlk inceleme üzerine Danıştay veya mahkemelerce verilen; bu maddenin 1/a bendinde belirtilen idari yargının görevli olduğu konularda davanın görev ve yetki yönünden reddine ilişkin kararlarla, 1/c bendinde yazılı gerçek hasma tebliğ ve 1/d bendindeki dilekçe ret kararları dışında, ilgisine göre istinaf ya da temyiz yoluna başvurulabilir.⁽¹⁾

5.1 inci fıkranın (d) bendine göre dilekçenin reddedilmesi üzerine, yeniden verilen dilekçelerde aynı yanlışlıklar yapıldığı takdirde dava reddedilir." hükmüne yer verilmiştir.

Yine, Askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıklara dair hükümler de 2577 sayılı Kanun kapsamında düzenlenmiştir. Bu kapsamda; 7326 sayılı Kanun'un 16. maddesi ile 2577 sayılı Kanun'un 20. maddesine 20/C başlığı altında aşağıdaki hükümler eklenmiştir;

- “1. Bu madde; Millî Savunma Bakanlığı kadrolarında çalışan kamu görevlileri ile 25/6/2019 tarihli ve 7179 sayılı Askerialma Kanunu kapsamında askerlik hizmetini yerine getiren yedek subaylar ve yedek astsubaylar ile erbaş ve erleri ilgilendiren ve **askerî hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıklar hakkında uygulanır.**
2. Dava dilekçelerinde, 3'üncü maddenin ikinci fıkrasında sayılanlara ilaveten bu madde kapsamındakilerin sicil, varsa sınıfı ve rütbesi de gösterilir.
3. Dilekçeler ile davalara ilişkin her türlü evrak, 4'üncü maddede belirtilen yerlere ilaveten ilgili idari yargı merciine gönderilmek üzere en yakın amirlere verilebilir.
4. Savaş hâlinde yürütmenin durdurulmasına karar verilemez.
5. Olağanüstü hâller sebebiyle alınan tedbirlerin uygulanmasında görevlendirilenlerin naklen atanmalarına ilişkin iptal davalarında, yürütmenin durdurulmasına karar verilemez.
6. Yüksek Askerî Şûranın terfi işlemleri ile kadrosuzluk nedeniyle emekliye ayırma işlemleri hariç her türlü ilişik kesme kararlarına karşı yargı yolu açıktır.” hükmü öngörülmüştür.

Bunların yanı sıra bu kitapta, Adli ve İdari yargı yerleri arasındaki görev uyuşmazlıklarına yoğunlaşarak yer verilmiş olup, idari yargı yerlerinin aynı yargı düzeninde bulunmaları nedeniyle idare-vergi bölge idare ve Danıştay arasındaki görev uyuşmazlıklarının ayrıntılı olarak incelenmesine gerek görülmemiştir.

İdare veya vergi mahkemeleri kendilerini görevli görmedikleri takdirde davanın görev yönünden reddi ve dosyanın gönderilmesi kararı vererek dosyayı ilgili idare veya vergi mahkemesine bölge idare mahkemesine veya Danıştay'a gönderirler.

Görev ret gönderme kararı ile kendisine dosya gönderilmiş olan mahkeme kendini görevli görüyorsa işin esası hakkında karar verir.

Kendini görevli görmüyorsa görev ret görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyayı aynı yargı yetki alanında ise bölge idare mahkemesine, farklı bölge idare mahkemesi yargı yetki alanında ise Danıştay'a gönderir.

İdare mahkemeleri ile vergi mahkemeleri arasında görev konusunda uyuşmazlık olduğunda, aynı bölge idare mahkemesi yargı yetki alanında ise o bölge idare mahkemesi görevli mahkemeyi belirlemekte ve görev uyuşmazlığını kesin olarak çözmektedir.

İdare ve vergi mahkemeleri farklı bölge idare mahkemeleri yargı yetki alanında ise görevli mahkemenin belirlenmesi için dosya Danıştay'a gönderilir ve Danıştay görevli mahkemeyi tespit eder ve görev uyuşmazlığı bu yöntemle sonuçlandırılır.

Danıştay veya bölge idare mahkemesinin görevli mahkemeyi belirlemesine dair kararları kesindir.

Adli ve idari yargı görev alanının belirlenmesinde ise **uyuşmazlığın konusuna göre başvurulacak yargı yolunun tespiti oldukça önemlidir.**

Anayasamızda dört ayrı yüksek mahkeme öngörülmüş olup bunlardan adli yargı ve idari yargı sistemlerinin alt mahkemelerle birlikte örgütlenmiş yapıları bulunmaktadır.

Özellikle, özel hukuk ve ceza hukukundan kaynaklanan uyuşmazlıkları karara bağlayan adli yargı ve idari işlem, eylem ve sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkları karara bağlayan idari yargının görev alanının doğru tespiti yargılama sürecini kolaylaştıracak mahkemeye erişimi sağlayacaktır.

İdari yargı, idari rejim ilkesi gereği olarak idari işlem, idari eylem ve idari sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkları karara bağlamakla görevli bir yargı sistemidir.

İdari Yargının Görev Alanı Dışında Kalan Hukuksal Uyuşmazlıkları ise;

1- Yasama organının yasama işlevleri,

2- Yargı organlarının yargısal işlevleri,

3- Seçimle ilgili uyuşmazlıklar,

4- Yasama kısıntısı kapsamındaki İdari işlemler,

5- Özel hukuk kişileri arasındaki uyuşmazlıklar,

6- İdarenin özel hukuk sözleşmelerinden kaynaklanan uyuşmazlıklar

olarak belirtebiliriz.

İdarenin kamu gücünden kaynaklanan tek taraflı üstünlüğü ile koşullarını ve içeriğini belirlediği idari sözleşmeler dışında yaptığı diğer özel hukuk sözleşmelerinin denetimi, adli yargı mercilerince yerine getirilir. Zira, idarenin özel hukuk gerçek ve tüzel kişileriyle eşit şartlar altında gerçekleştirdiği bu sözleşmelerin denetimi, adli yargı mercilerince yerine getirilir.

leşmeler, bir kamu hizmetinin yürütülmesini değil, kamu hizmetinin devamı için mal ve hizmet teminini içerdiğinden, genellikle Türk Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu hükümleri uyarınca düzenlenmektedir.

Bu kapsamda idarenin özel hukuk sözleşmelerine örnek olarak şunlar verilebilir;

A- Abonman Sözleşmeleri

İdarenin sunmuş olduğu elektrik, su, doğalgaz, telefon ve atık su gibi endüstriyel ve ticari nitelikteki kamu hizmetlerinden abonman sözleşmeleri suretiyle yararlanılması sürecinde doğan hukuki uyuşmazlıkların çözümünde görevli merci adli yargıdır. Ancak abonman sözleşmelerinin imzalanmasından önceki düzenleyici işlemler gibi tek yanlı idari tasarruflar sözleşmenin imzalanmasından sonraki sözleşme koşullarında, kamu hizmetinin özelliği, sunulma biçimi ve tarifelerinde yapılan değişiklikler gibi tek taraflı idari tasarruflara ilişkin uyuşmazlıklar idari yargının görev alanına girmektedir.

Çoğu zaman uyuşmazlığın abone sözleşmesinden kaynaklanıp kaynaklanmadığı görevli yargı yerinin tespiti açısından da önem arz etmektedir.

1. Uyuşmazlık Mahkemesinin 28/01/2019 tarihli E.2019/15, K.2019/57 sayılı kararında; Manisa ilinde bulunan apartmanda kaçak su kullandığından bahisle 12.000,00-TL idari para cezası uygulanmasına dair Manisa Su ve Kanalizasyon İşleri Genel Müdürlüğünün (MASKİ) işleminin iptali istemiyile açılan davada, olayda taraflar arasında abonelik sözleşme-

si bulunduğu, ancak inşaat bitirilmesine rağmen aboneliğin sona erdirilmemesi ve taşınmazda oturmaya başlayan daire sahiplerince su kullanımına devam edilmesi zerine, Abone Sözleşmesi ve onun işaret ettiği Tarifeler Yönetmeliği hükümlerine istinaden ve kullanılan su tüketimi dikkate alınarak yapılan hesaplama sonucunda kaçak su bedeli tahakkuk ettirildiği belirtilerek idari bir sözleşmenin uygulanmasından kaynaklanmayan, davacı abone ile davalı idare arasında akdedilen su abone sözleşmesine dayalı olarak ortaya çıkan uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde özümlenmesi gerektiğine karar verilmiştir.

*

2. Yine, davacı M. Anonim şirketi tarafından işletilen Organize Sanayi Bölgesindeki taze et üretim tesisi ile ilgili olarak 2015 yılı için gecikme faizi ile birlikte toplam 49.980,48-TL katı atık creti tahakkuk ettirilmesine ilişkin 09.09.2015 tarihli ve 47818 sayılı işlemin ve bu işlemin dayanağı olan 06.02.2015 tarihli ve 51 sayılı Menderes Belediye Meclis kararının iptali istemiyle Menderes Belediye Başkanlığına karşı açılan davada, İzmir 6. İdare Mahkemesince 16/06/2016 tarihli K.2016/619 sayılı dava konusu işlemlerin iptali yönünde verilen karara karşı yapılan temyiz başvurusu neticesinde Danıştay 6. Dairesi'nin 26/12/2019 tarihli E.2019/7940, K.2019/15342 sayılı kararında; 06.02.2015 tarihli ve 51 sayılı Menderes Belediye Meclis kararı yönünden esastan değerlendirme yapılmasına karşın ilk derece mahkemesi kararının, davacı şirkete evsel katı atık creti tahakkuk ettirilmesine ilişkin işlemin kısmı yönünden ise; davacıdan talep edilen evsel katı atık ücretinin, özel hukuk hükümlerine tabi olan abonelik sözleşmesinden kaynaklandığı, bu sebeple, söz konusu ücretin iptali isteminden kaynaklanan uyuşmazlığın görüm ve zm adli yargı mercilerine ait olduğundan davanın bu kısmının görev yönünden reddi gerekirken, dava konusu davacı şirkete katı atık creti tahakkuk ettirilmesine ilişkin işlemin iptali yolunda verilen İdare Mahkemesi kararının bozulmasına karar verilmiştir.

*

3. Ankara ili, Yenimahalle ilçesi, Susuz Mahallesi 63380 ada 2 parseldeki inşaat çalışması nedeniyle Ankara Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğüne 23/10/2014 tarih ve 359072 sayılı makbuz ile ödenen 9.808,38-TL'lik Kanal Katılım Bedelinin, taşınmazın bulunduğu alanın söz konusu bedel ve vergilerden muaf olduğundan bahisle iade edilmesine ilişkin yapılan başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle Ankara 15. İdare Mahkemesinin 2019/1858 sayılı esasına kayden açılan davada, dava konusu kanal katılım bedelinin su satışı ve kullanılmış suların uzaklaştırılmasına karşılık olarak abonelik tesisinden kaynaklandığı sonucuna varıldığı, hizmetin tekel niteliği ve çok kişiye götürülme zorunluluğu nedeniyle tip sözleşme niteliğindeki abonman sözleşmesiyle ve kişilerin katılımıyla gerçekleştirilmesini olanaklı kılmaması nedeniyle hizmetten yararlananlarla ASKİ arasında akdedilen sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlığın çözümünün adli yargının görevinde olduğu gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine ilişkin 02/10/2019 tarihli K.219/1476 sayılı kararına karşı yapılan istinaf başvurusu neticesinde Ankara Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesince 17/12/2019 tarihli E.2019/2506, K.2019/2419 sayılı karar ile istinaf başvurusunun reddine ve anılan kararın onanmasına karar verilmiştir.

B. Öğrenci Kredi ve Burs Sözleşmeleri

Öğrencilerin burs kredi, doktora bursu vd. sebeplerle idare ile yaptıkları sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklar yine adli yargıda çözüme kavuşturulur.

1. Uyuşmazlık Mahkemesince 30/09/2019 tarihli E.2019/379, K.2019/570 sayılı kararda; Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından doktora bursu kesilen ve adına borç tahakkuk ettirilen davacı tarafından açılan davada, burs iptali ve borç tahakkuk ettirilmesine ilişkin işlemin iptaline ilişkin uyuşmazlığın, davacı tarafından düzenlenen taahhünameye yer alan şartların gerçekleşip ger-

çekleşmediğine bağlı olduğu, davacı ve kefilinin tek taraflı olarak imzaladıkları yüklenme ve kefalet senediyle TÜBİ-TAK ile aralarında tarafların hak ve yükümlülüklerini içeren bir sözleşme ilişkisi kurulduğu ve bu senetten kaynaklanan uyuşmazlığın görüm ve çözümünde, adli yargının görevli olduğuna karar verilmiştir.

*

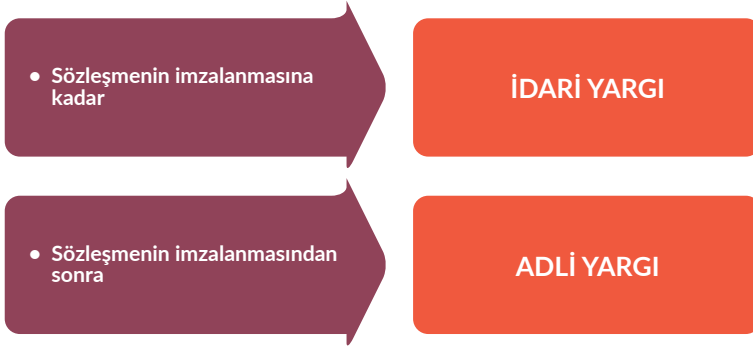
2. Uyuşmazlık Mahkemesince 25/11/2019 tarihli E.2019/528, K.2019/771 sayılı kararda; davacı tarafından, Uludağ Üniversitesinde Araştırma Görevlisi olarak görev yapmakta iken istifa etmesi üzerine, daha önce yurtdışında doktora yapmak üzere görevlendirilmesi sebebiyle imzaladığı yüklenme ve kefalet senetlerinin iptali ile mecburi hizmet yükümlülüğünün kaldırılması talebinin reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davada, taahhüt ve kefalet senedinin davacı ve kefilleri tarafından tek taraflı olarak imzalanarak idareye karşı taahhütte bulunulması dolayısıyla anılan taahhüt ve kefalet senedinden kaynaklanan uyuşmazlığın görüm ve çözümünde, adli yargı yerinin görevli olduğuna karar verilmiştir.

*

3. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde araştırma görevlisi olarak görev yapmakta iken 14.11.2018 tarihinde istifa ederek görevinden ayrılan davacının, 2547 sayılı Kanun'un 39. maddesi uyarınca doktora tez çalışmalarını yapmak üzere Almanya'da 06.03.2017-06.03.2018 tarihleri arasında aylıklı ve izinli olarak yurt dışında görevlendirilmesinden dolayı 86.528,85 TL mecburi hizmet borcu bulunduğu ilişkin Orta Doğu Teknik Üniversitesinin 25.10.2018 tarih ve 162 sayılı işleminin iptali istemiyle Ankara 2. İdare Mahkemesinin 2018/2418 sayılı esasına kayden açılan davada; Mahkemece 29/05/2019 tarihli K.2019/1082 sayılı dava konusu işlemin iptali yönünde verilen karara karşı yapılan istinaf başvurusu neticesinde Ankara Bölge İdare Mahkemesi 4. İdari Dava Dairesince, 20/12/2019 tarihli

E.2019/3483, K.2019/4011 sayılı karar ile, dava konusu işlem davacı ile davalı idare arasında imzalanan yüklenme ve kefalet senedi hükümlerinden kaynaklandığı ve yüklenme ve kefalet senedinin de özel hukuk alanında tesis edilmiş bir sözleşme olması nedeniyle, anılan yüklenme ve kefalet senedi uyarınca tesis edilen dava konusu işlemle ortaya çıkan uyuşmazlığın görevli adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği gerekçesiyle ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına karar verilmiştir.

C. İhale Sözleşmeleri

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu uyarınca yapılan alım-satım, trampa, kiralama, taşıma ve bayındırlık gibi mal ve hizmet teminine ilişkin sözleşmelerde, sözleşmenin imzalanmasına kadar idare tarafından yapılan idari işlemlere ilişkin çıkabilecek uyuşmazlıklar idari yargı bünyesinde çözüme kavuşturulurken, ihale sözleşmesinin imzalanmasından sonraki uygulama aşamasındaki uyuşmazlıklar adli yargıda çözümlenir.

İhale Sözleşmelerinde Adli Yargının Görevli Olduğuna Dair Emsal Yüksek Mahkeme Kararları

1. Uyuşmazlık Mahkemesince 24/12/2018 tarihli E.2018/865, K.2018/865 sayılı kararda; 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu uyarınca ihale edilerek sözleşmeye bağlanan teknik personel hizmet alımı işinde, hakedişlerin ödenmemesi üzeri-

ne alacağın tahsili istemiyle açılan davada, idarelerce mal veya hizmet alımı için ihaleye çıkılması safhasında ihalenin sonuçlanıp kesinleşmesine kadar geçen aşamada tesis edilen işlemlerin idari nitelikte olduğu kabul edilmekte ve bu aşamada ortaya çıkan anlaşmazlıkların çözümünün idari yargı yerlerine, ihalenin kesinleşmesi ve sözleşmenin akdedilmesinden sonraki aşamada idare ile yüklenici arasındaki sözleşmenin uygulanmasından doğan uyuşmazlıkların görüm ve çözümünün ise, özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerlerine ait olduğunda kuşku bulunmadığı belirtilerek sözleşmenin akdedilmesinden sonraki aşamaya ilişkin olan uyuşmazlığın görüm ve çözümünde, adli yargının görevli olduğuna karar verilmiştir.

*

2. Uyuşmazlık Mahkemesince 24/02/2020 tarihli E.2019/859, K.2020/162 sayılı kararda; 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu uyarınca ihale edilerek sözleşmeye bağlanan "Malzemeli Yemek Pişirme, Dağıtım ve Sonrası İşleri Hizmetleri içinde, oluşturduğu belirlenen kamu zararlarının tahsili amacıyla gerçekleştirilen Karadeniz Teknik Üniversitesi Rektörlüğü işlemlerinin iptali istemiyle açılan davada; sözleşmenin akdedilmesinden sonraki aşamaya ilişkin olan uyuşmazlığın görüm ve çözümünde, adli yargının görevli olduğuna karar verilmiştir.

*

3. Danıştay 13. Dairesince 25/02/2020 tarihli E.2014/2934, K.2020/595 sayılı kararda; Trabzon ili, Of ilçesi deniz içinde maden ocağı işletilmesi amacıyla yapılan ihale üzerinde kalan davacı şirketin, sahanın derinliği sebebiyle çalışma yapılamadığından bahisle ihalenin iptali ile ödenen ihale bedeli ve teminatın iadesi istemiyle yaptığı başvurunun reddine ilişkin 22.08.2011 tarihli ve 15249 sayılı işlemin iptali istemiyle açılan davada; İhale sonucunda taraflar arasında 04.01.2010 tarihinde I. (a) Grubu Maden (Kum-Çakıl) Ocağı İşletme Ruhsatı Sözleşmesinin imzalandığı ve sözleşmenin uygulama aşamasına geçildiği dikkate alındığında, davacının

02.11.2010 tarihli talebinin sözleşmenin ifa aşamasına ilişkin olduğu, davacının iradesinin sözleşmenin sona erdirilmesine yöneldiği, bu durumda 2886 sayılı Kanun'a tabi ihale sonucunda imzalanan ve özel hukuk hükümlerine tâbi olan sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlığın görüm ve çözümünün, adli yargı mercilerinin görev alanına girdiğine karar verilmiştir.

*

4. Danıştay 13. Dairesince 26/02/2020 tarihli E.2020/598, K.2020/650 sayılı kararda; Ankara ili, Etimesgut ilçesi, Eryaman Mahallesi, 63400 ada, 1 parsel numaralı taşınmazın satış bedelinin 235.790,00-TL'lik kısmının vadesinde ödenmediğinden bahisle şirketleri tarafından verilen kesin teminat mektubunun, davalı idarece nakde çevrilmesinin istenilmesi üzerine davalı idareye ödenen 235.790,00-TL'nin iadesi istemiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin Özelleştirme İdaresi Başkanlığının 20/01/2020 tarih ve 137813 sayılı işleminin iptali ile 235.790,00-TL'nin dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte ödenmesi istemiyle açılan davada; uyuşmazlığın davacı şirket ile davalı idare arasında imzalanan taşınmaz satış sözleşmesi kapsamında, taşınmazın satış bedeline ilişkin olarak fazla ödendiği ileri sürülen bedelin iadesi isteminden kaynaklandığı belirtilerek davacı şirket ile davalı idare arasında imzalanan ve özel hukuk hükümlerine tâbi olan sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlığın görüm ve çözümünün, adli yargı mercilerinin görev alanına girdiğine karar verilmiştir.

İhale Sözleşmelerinde İdari Yargının Görevli Olduğuna Dair Emsal Yüksek Mahkeme Kararları

1. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 07/03/2018 tarihli E.2016/4589, K.2018/782 sayılı yerel mahkemenin ısrar kararının bozulmasına ilişkin kararında; Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğüne bağlı Aslantaş Hidroelektrik Santrali'nde bulunan birimlerin 2 yıl süreyle genel temizlik işi ihalesi üzerinde bırakılan davacıya ait şirket ile 28/01/2010 tari-

hinde sözleşme imzalanmasından sonra 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 24. maddesi ile sözleşmenin 27. maddesi gereği 14/10/2010 tarihinde sözleşmenin feshedilerek kesin teminatın gelir kaydedilmesine ilişkin Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü işleminin iptali istemiyle açılan davada; dava konusu işlemin davacının, sözleşmenin imzalanmasından önceki aşamada (ihale tarihinde) vergi borcu bulunduğu tespit edilmesi nedeniyle sözleşme yapıldıktan sonra tesis edilen idarî bir işlem niteliğinde olduğu, sözleşme yapıldıktan sonra tesis edilmiş olsa bile, 4734 ve 4735 sayılı Kanun hükümlerine aykırılıktan bahisle idarece kamu gücüne dayanılarak, tek yanlı olarak tesis edilen ve icraî nitelik taşıyan bu işlemin, sözleşmeden doğan bir uyumsuzluk olarak nitelendirilerek ve iradi bir özel hukuk ilişkisinin verdiği haklar çerçevesinde tesis edildiğini kabul etmeye olanak bulunmadığı belirtilerek uyumsuzluğun görüm ve çözümünde, idari yargının görevli olduğuna karar verilmiştir.

*

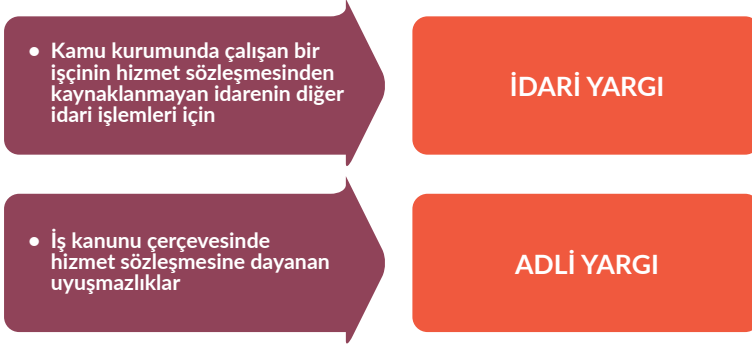
2. Danıştay 13. Dairesince 21/11/2019 tarihli E.2019/4014, K.2019/3803 sayılı kararda; İstanbul ili, Sultangazi ilçesi, Uğur Mumcu Mahallesinde bulunan davalı belediyeye ait taşınmazın eczane olarak işletilmek üzere kiraya verilmesi için 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 36. maddesi uyarınca kapalı teklif usulüyle gerçekleştirilen ve davacı üzerinde bırakılan ihalenin bozulmasına ve 72.000,00-TL tutarlı geçici teminat bedelinin gelir kaydedilmesine ilişkin Sultangazi Belediye Başkanlığının 18.10.2018 tarihli ve 20076 sayılı işleminin iptali istemiyle açılan davada; uyumsuzluğun, davalı Belediyece 2886 sayılı Kanun'un 36. maddesi uyarınca kapalı teklif usulüyle gerçekleştirilen kiralama ihalesi üzerinde kalan davacının, ihale sonucunun ve sözleşmeye davete ilişkin davalı idare yazısının tebliğinden itibaren 15 (on beş) gün içinde ihale bedelinin % 6'sı oranında kesin teminatın, ilk bir yıllık kira bedeli ile damga vergisi ve karar pulu bedellerinin ödenmemesi ve kira sözleşmesi ile yer teslim tutanağının

imzalanmaması nedeniyle ihalenin bozularak geçici teminatın gelir kaydedilmesine ilişkin işlemden kaynaklandığı belirtilerek dava konusu işlemin, ihale sürecinde sözleşme öncesine ilişkin bir ihale işlemi olması ve idari işlem niteliğini taşıması nedeniyle uyuşmazlığın görüm ve çözümünün, idari yargının görev alanına girdiğine karar verilmiştir.

*

3. Danıştay 13. Dairesince 19/02/2020 tarihli E.2020/156, K.2020/548 sayılı kararda; "Afyon Kocatepe Üniversitesi Kampüsler 2019 yılı Altyapı İnşaatı" yapım işine ait ihale sonucu davacı şirket ile imzalanan 17.06.2019 tarihli sözleşmenin feshine ilişkin Afyon Kocatepe Üniversitesi Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığının 04.07.2019 tarihli ve E.6758 sayılı işleminin iptali istemiyle açılan davada; uyuşmazlıkta, davacı şirketin müdürü olan M.B.E. hakkında silahlı terör örgütüne üye olma (FETÖ/PDY) suçundan dolayı başlatılan soruşturma kapsamında işlem yapıldığının bildirilmesi üzerine davacı şirket ile imzalanmış kamu ihale sözleşmesinin 4734 sayılı Kanun'un 11/g maddesi uyarınca feshedildiği, davacı şirketin, 4734 sayılı Kanun'un 11. maddesinin (g) bendi kapsamında olduğundan bahisle, davacı şirket ile imzalanan sözleşmenin feshine karar verildiğinden, uyuşmazlığın, davacı şirket ile davalı idare arasında imzalanmış olan sözleşmenin uygulanmasından kaynaklı olmadığı, sözleşmenin imzalanmasından önceki aşamalara, bir başka anlatımla doğrudan ihale sürecine ilişkin olduğu, sözleşmenin feshine ilişkin olmakla birlikte, sözleşme öncesine ilişkin, ihale sürecinden kaynaklandığı açık olan, idarece kamu gücüne dayanılarak tek yanlı olarak tesis edilen ve icrai nitelik taşıyan işlemten kaynaklanan uyuşmazlığın, sözleşmeden doğan bir ihtilaf olarak nitelendirilmesine ve iradî bir özel hukuk ilişkisinin verdiği haklar çerçevesinde görülmesini kabul etmeye imkân bulunmadığı belirtilerek uyuşmazlığın görüm ve çözümünde, idarî yargının görevli olduğuna karar verilmiştir.

D. İş ve İşçi Sözleşmeleri

Kamu kurumlarında İş Kanunu çerçevesinde hizmet akdine dayanarak işçi statüsünde çalışan personel ile idare arasında çıkan Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu çerçevesindeki uyuşmazlıklar adli yargı bünyesinde yer alan iş mahkemelerince çözümlenir.

1. Uyuşmazlık Mahkemesince 25/03/2019 tarihli E.2019/150, K.2019/230 sayılı kararda; Boğaziçi Elektrik Dağıtım A.Ş.'de 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi olarak görev yapan davacının, üçüncü kişilerin davalı idare temsilciliklerine atanmasına ilişkin kararın iptali istemiyle açtığı davanın lehine sonuçlanmaması nedeniyle, açıkta geçirdiği döneme ilişkin maddi ve manevi kayıplarının tazmini istemiyle açılan davada; bir kamu tüzel kişisi ile istihdam edilen kişi arasındaki bağ, bir "sözleşme" ile kurulmuş ise, bu bağ "akdi" nitelikte bir bağ olduğu ancak sadece "idari sözleşme" ile istihdam edilenler, kamu kurum veya kuruluşuna kamu hukuku bağı ile bağlı olduklarından kamu görevlisi olarak nitelendirildiği, kamu tüzel kişisi tarafından bir "özel hukuk sözleşmesi" ile istihdam edilen kişilerin kamu görevlisi olarak kabulünün mümkün olmadığı, bunların hizmet akdiyle çalışan ve iş hukukuna tabi olarak istihdam edilen işçiler olduğu belirtilerek uyuşmazlığın, "işçi ve işveren arasında iş akdinden veya İş Kanunu'na dayanan her türlü hak iddialarından doğan hukuk uyuşmazlıkları" kapsamında adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiğine karar verilmiştir.

*

2. Uyuşmazlık Mahkemesince 22/06/2020 tarihli E.2020/342, K.2020/405 sayılı kararda; kapsam dışı personel olarak davalı kurumda çalışan davacının "1 günlük ücret kesimi" cezası ile cezalandırılmasına ilişkin Disiplin Kurulu kararı ile bu kararın aynen uygulanmasına dair Yönetim Kurulu kararının iptali istemiyle açılan davada; Uyuşmazlık Mahkemesinin benzer olaylara ilişkin verdiği 1.3.1996 tarih ve 22567 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, 22.1.1996 tarihli ve E.1995/1, K.1996/1 sayılı ve özelleştirme kapsamında bulunmayan Kamu İktisadi Teşebbüslerinde kapsam dışı statüde çalışan personelin kurumları ile olan ilişkilerinden doğan anlaşmazlıkların çözüm yerinin idari yargı olduğuna ilişkin ilke kararı bulunmaktaysa da, 25.10.2017 tarihli ve 30221 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 37. maddesi ile 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi ve 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen Ek 3. maddesinde; bu Kanun Hükmünde Kararname'nin ek 1'inci ve geçici 9'uncu maddelerine tabi teşebbüs ve bağlı ortaklıklarda toplu iş sözleşmesi kapsamı dışında çalışan personel ile bu teşebbüs ve bağlı ortaklıklar arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına ilişkin dava ve işler iş mahkemelerinde görüleceğine dair hükmüne yer verildiğinden, görev uyuşmazlığına konu davanın 17.06.2019 ve 17.07.2019 tarihinde gerçekleştirilen işlemlere karşı 04.09.2019 tarihinde yani yukarıda anılan 25.10.2017 tarihli mevzuat değişikliğinden sonra idari yargı yerinde açıldığı, bu sebeplerle, 25.10.2017 tarihinden sonra açılan Kamu İktisadi Teşebbüslerinde kapsam dışı personel olarak çalışanların işverenleriyle aralarında iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına ilişkin dava ve işlere iş mahkemelerinde bakılacağı gerekçesiyle uyuşmazlığın görüm ve çözümünde, adli yargının görevli olduğuna karar verilmiştir.

*

3. Uyuşmazlık Mahkemesince 25/02/2019 tarihli E.2019/115, K.2019/111 sayılı kararda; EÜAŞ Afşin - Elbistan Linyitleri İşletme Müdürlüğünde yüklenici firma işçisi olarak çalışırken, İş Mahkemesi kararıyla, davacının başlangıçtan itibaren EÜAŞ işçisi olduğunun tespiti üzerine, kadroya alınması ve özlük haklarının verilmesi istemiyle açılan davada, uyuşmazlığın kamu kurum ve kuruluşlarına ait kadroların ihdası, iptali ve kullanılmasına dair esas ve usulleri düzenleyen mevzuattan doğduğu, idare hukuku esaslarına göre kadro kullanımına ilişkin olarak tesis edilen işlemin, kamu görevlileri mevzuatından kaynaklanan bir uyuşmazlık olarak değerlendirilmesi gerektiği belirtilerek uyuşmazlığın görüm ve çözümünde, idari yargının görevli olduğuna karar verilmiştir.

E. Sosyal Güvenlik Kanunu'ndan Doğan Uyuşmazlıklar

5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 01.10.2008 tarihinden önce memur ve diğer kamu görevlileri ile bunların hak sahiplerine ilişkin olarak tesis edilen işlemlerden kaynaklanan uyuşmazlıkların idari yargı yerinde, bunlar dışında kalan sigortalılar ve bunların hak sahipleri hakkında tesis edilen işlemlerden kaynaklanan uyuşmazlıkların ise adli yargı yerinde bulunan yetkili iş mahkemelerinde çözümlenecektir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 101. maddesinin iptali istemiyle açılan davada, Anayasa Mahkemesince verilen 22.12.2011 tarih ve E.2010/65, K.2011/169 sayılı kararda; 5510 sayılı Ka-

nuna 5754 sayılı Kanun ile eklenen Geçici 4. maddenin yürürlüğe girmesinden önce 5434 sayılı Kanun kapsamında bulunan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile ilgili sosyal güvenlik mevzuatının uygulanmasından doğan idari işlem ve eylem niteliğindeki uyuşmazlıklarda idari yargının görevinin devam edeceği belirtilmiş; 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğünden sonra, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili olarak ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümünde iş mahkemelerinin görevlendirilmesinde Anayasa'ya aykırılık görülmemiştir.

Dolayısıyla, davanın idari yargı yerinde görülebilmesi için, dava konusu edilen işlemin, 5510 sayılı Kanun'a 5754 sayılı Kanun ile eklenen Geçici 4. maddenin yürürlüğe girdiği 01.10.2008 tarihinden önce, 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu kapsamında bulunan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile bunların hak sahiplerine ilişkin olarak tesis edilmiş olması gerekmektedir.

Yine, 5510 sayılı Kanunun Geçici 18. maddesinde de, "İlgili kanunlarında düzenleme yapıncaya kadar;

- a) 8.6.1949 tarihli ve 5434 sayılı Kanunun 56'ncı maddesinin birinci fıkrasında belirtilenlerden bu Kanunla yürürlükten kaldırılan maddeleri dahil 5434 sayılı Kanuna göre vazife veya harp malûlü sayılması gerekenlerin ve Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından görevlendirildiği tarihte uzun vadeli sigorta kollarına tabi olarak çalışmayanlardan bu Kanunla yürürlükten kaldırılan maddeleri dahil 5434 sayılı Kanuna göre harp malûlü sayılması gerekenlerin kendileri ile bunların dul ve yetimlerine bağlanacak aylıklar hakkında bu Kanunun yürürlük tarihinden önceki hükümlerin uygulanmasına devam olunur." hükmüne yer verilmek suretiyle Sosyal Güvenlik mevzuatında idari yargının görev alanına ilişkin düzenleme yapılmıştır.

Uygulamada, görevli yargı yerine ilişkin en çok karşılaşılan konu olması dolayısıyla bu hususun daha iyi özetlenmesi adına emsal yargı kararları üzerinden inceleme yapılacak olursa;

SGK Mevzuatından Kaynaklanan Uyuşmazlıklarda İdari Yargının Görevli Olduğuna Dair Emsal Yüksek Mahkeme Kararları

1. Uyuşmazlık Mahkemesince 27/01/2020 tarihli E.2019/893, K.2020/45 sayılı kararda; davacının oğlunun gördüğü dış tedavisi nedeniyle harcadığını ileri sürdüğü tedavi giderlerinin kendisine geri ödenmesi istemiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin davalı idare işleminin iptali ile yapılan masrafların yasal faizi ile birlikte tazmini istemiyle açılan davada; 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce iştirakçi sıfatıyla çalışmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile emekli sıfatıyla 5434 sayılı Kanun'a göre emekli, dul ve yetim aylığı almakta olanlar ve ayrıca memurlar ve diğer kamu görevlilerinden ileride emekliliğe hak kazanacaklar yönünden Sosyal Güvenlik Kurumunca tesis edilen işlem ve yapacağı muamelelerin "idari işlem" ve "idari eylem" niteliğini korumaya devam edeceği, dolayısıyla, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-a maddesinde belirtilen idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları kapsamında bulunan, 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten önce emekli sandığı iştirakçisi olan davacı tarafından açılan davanın, görüm ve çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğuna karar verilmiştir.

*

2. Uyuşmazlık Mahkemesince 08/07/2019 tarihli E.2019/439, K.2019/447 sayılı kararda; davacı tarafından, Emekli Sandığı Kanunu'na tabi olarak emekli olup vefat eden babasından dolayı kendisine bağlanan yetim aylığının muvazaalı boşanma iddiasıyla kesilmesi işleminin iptali istemiyle açılan davada; 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce iştirakçi sıfatıyla çalışmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile emekli sıfatıyla 5434 sayılı Kanun'a göre emekli, dul ve yetim aylığı almakta olanlar ve ayrıca memurlar ve diğer kamu görevlilerinden ileride emekliliğe hak kazanacaklar

yönünden Sosyal Güvenlik Kurumunca tesis edilen işlem ve yapacağı muamelelerin “idari işlem” ve “idari eylem” niteliğini korumaya devam edeceği, dolayısıyla, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 2/1-a maddesinde belirtilen idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları kapsamında bulunan, Emekli Sandığı sicil numarası ile emekli olan ve 23.12.1994 tarihinde vefat eden babası sebebiyle kendisine yeniden yetim aylığının bağlanmasına dair başvurusunun reddi işleminin iptali istemiyle davacı tarafından açılan davanın idari yargı yerinde görüleceğine karar verilmiştir.

*

3. Davacılar tarafından, piyade er olarak askerlik görevini yaparken vefat eden oğullarının ölüm olayının vazife malullüğü kapsamında sayılarak kendilerine vazife malullüğü aylığı bağlanması istemiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin işlemin iptaline karar verilmesi istemiyle açılan davada; Ankara Bölge İdare Mahkemesi 11. İdari Dava Dairesince 27/02/2020 tarihli E.2020/456, K.2020/1355 sayılı karar ile; davacıların vefat eden oğullarının Sandık iştirakçisi statüsünde bulunmadığı, piyade er olarak askerlik görevini yapmakta iken vefat ettiği, dolayısıyla haklarında vazife malullüğüne ilişkin hükümlerin uygulanmamasından kaynaklanan uyuşmazlığın, 5510 sayılı Kanun’un Geçici 18. maddesinin atıfta bulunduğu 5434 sayılı Kanun hükümleri uyarınca çözümlenmesi gerektiğinden, davanın görüm ve çözümünün idari yargı yerine ait bulunduğu gerekçesiyle ilk derece mahkemesince verilen davanın görev yönünden reddine ilişkin kararın kaldırılmasına karar verilmiştir.

SGK Mevzuatından Kaynaklanan Uyuşmazlıklarda Adli Yargının Görevli Olduğuna Dair Emsal Yüksek Mahkeme Kararları

1. Uyuşmazlık Mahkemesince 28/01/2019 tarihli E.2018/658, K.2019/21 sayılı kararda; hastanede kanser tedavisi gör-

mekte iken vefat eden eşinin tedavisi sırasında ilave fark ücreti adı altında ve SGK mevzuatına aykırı şekilde kendilerinden tahsil edildiği belirtilen bedelin iadesi istemiyle açılan davada, davacının, davalı Hastanede kanser tedavisi görmekte iken vefat eden eşinin tedavisi sırasında kendilerinden, SGK mevzuatına aykırı şekilde ilave fark ücreti adı altında ücret alındığı iddia edilerek, ödendiği belirtilen toplam 29.750.00-TL'nin ödeme tarihinden itibaren işleyecek olan yasal faizi ile birlikte iadesi istemiyle dava açıldığı; bu davada, davacı vekili tarafından tedavinin gerektiği gibi yapıp yapılmadığı, ölüm olayında davalı Hastanenin hizmet kusurunun bulunup bulunmadığı iddiasına yer verilmediği; uyuşmazlığın, hastaneden alınan sağlık hizmeti sırasında, hangi koşullarda, hangi miktarda ve kimler tarafından, ilave ücret ödeneceği ya da ödenmeyeceğine ilişkin bulunduğu; bu konunun ise, 5510 sayılı Kanun'da ve bu Kanun dayanak alınarak çıkarılan Genel Sağlık Sigortası İşlemleri Yönetmeliği'nde düzenlendiği belirtilerek uyuşmazlığın, anılan Kanun'un "Uyuşmazlıkların çözüm yeri" başlıklı 101. maddesinde yer alan "Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar iş mahkemelerinde görülür." hükmü kapsamında, adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiğine karar verilmiştir.

*

2. Davacı tarafından, 5510 sayılı Kanun kapsamındaki vazife malullüğünün 2330 sayılı Kanun kapsamına alınması için yapılan başvurunun zımnen reddine dair işlemin iptali ile parasal haklarının yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle açılan davada; Ankara Bölge İdare Mahkemesi 11. İdari Dava Dairesince 10/06/2020 tarihli E.2018/4451, K.2020/1936 sayılı karar ile; davacının 18.06.2010 tarihine kadar SSK (sigortalı) çalışmasının bulunduğu, bu tarihten sonra polis memuru olarak ilk defa atamasının yapıldığı ve 5510 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce 5434 sayılı Kanun'a tabi hizmetinin bulunmadığı, 5434 sayılı Kanun'a tabi

hizmeti bulunmayan davacının, 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkındaki Kanun kapsamında vazife malulü sayılması talebine ilişkin dava konusu uyuşmazlıkta, 5510 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması gerektiğinden, davanın görüm ve çözümünde, 5510 sayılı Kanunun 101. maddesi uyarınca iş mahkemelerinin görevli bulunduğu karar verilmiştir.

*

3. Birden fazla dosyadan aylık alan davacının sosyal güvenlik kurumlarından aldığı aylıklar ve gelirler toplamının asgari ücretin üzerinde olması nedeniyle 1479 sayılı Kanun uyarınca vefat eden babasından dolayı bağlanan aylıklarının Haziran 2010 dönemi itibariyle kesilmesine ve tahakkuk ettirilen 17.849,79 TL borcun diğer aylığından 1/4 oranında kesilmesine ilişkin 20.5.2015 tarihli ve 566 sayılı davalı idare işleminin iptali istemiyle açılan davada; Ankara Bölge İdare Mahkemesi 11. İdari Dava Dairesince 17/06/2020 tarihli E.2018/2447, K.2020/2049 sayılı karar ile; davacının babasının Emekli Sandığı iştirakçisi olmadığı, davacıya 1479 sayılı Kanun hükümlerine göre yaşlılık aylığı almakta iken vefat eden babasından dolayı aylık bağlanmış olduğu, dava konusu olayda 5510 sayılı Kanun'un Geçici 4. maddesindeki geçiş hükümlerinin uygulanarak davanın idari yargı yerinde görülmesinin mümkün olmadığı, mülga 1479 sayılı Kanun hükümlerine (Bağ-Kur'a) tabi olarak geçen hizmet süresinden dolayı aylık bağlanan babasından ötürü davacıya bağlanmış olan ölüm (yetim) aylığının kesilmesine ilişkin işleme karşı açılan davanın görüm ve çözümünde görevli mahkemenin, 5510 sayılı Kanunun 101. maddesi uyarınca, adli yargı yerinde bulunan yetkili İş Mahkemeleri olduğuna karar verilmiştir.

*

4. Davacı tarafından, sahibi ve mesul müdürü olduğu Kayseri ilinde faaliyet gösteren eczanesine ilişkin olarak, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı ile reçetelerin "Kurum" tarafından

karşılanmasına yönelik olarak sözleşme (protokol) yapılması talebiyle yapılan başvurunun zımnen reddine ilişkin işlemin iptaline karar verilmesi istemiyle açılan davada; 5510 sayılı Kanun'un, sağlık hizmetlerinin sağlanma yöntemi ve sağlık giderlerinin ödenmesini düzenleyen 73. maddesinin uygulanmasından kaynaklandığı anlaşılan uyuşmazlığın görüm ve çözümünün, aynı Kanun'un 101. maddesi hükmü uyarınca adli yargı yerine (iş mahkemelerine) ait olduğu anlaşıldığından, yargı yolunun caiz olmaması sebebiyle davanın görev yönünden reddine ilişkin olarak Kayseri 2. İdare Mahkemesince verilen 27.11.2019 tarihli ve E.2019/806, K.2019/990 sayılı karara karşı yapılan istinaf başvurusu neticesinde Ankara Bölge İdare Mahkemesi 11. İdari Dava Dairesince 10/06/2020 tarihli E.2020/814, K.2020/1920 sayılı karar ile istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

*

5. 2011 yılında yaşlılık aylığı bağlanan davacı tarafından, İnebolu Köylere Hizmet Götürme Birliği bünyesinde 15.10.2011 tarihinden itibaren sözleşmeli greyder operatörü olarak çalışmaya başladığından bahisle, 5510 sayılı Kanun'un 96. maddesi uyarınca yersiz ödendiği tespit edilen 110.356,15 TL'nin kişi borcu olarak çıkarılmasına ilişkin işlemin iptaline karar verilmesi istemiyle açılan davada; Ankara Bölge İdare Mahkemesi 11. İdari Dava Dairesince 05/06/2020 tarihli E.2018/1935, K.2020/1808 sayılı karar ile, 15.10.2011 tarihinden itibaren Sosyal Sigortalar Kurumundan yaşlılık aylığı bağlanan davacının, yaşlılık aylığı almakta iken İnebolu Köylere Hizmet Götürme Birliği'nde sözleşmeli personel olarak çalıştığı dönemde ödenen yaşlılık aylıklarının, 5335 sayılı Kanun'un 30. maddesi uyarınca borç çıkarılarak davacıdan tahsiline ilişkin işlemin iptali istemiyle açtığı bu davanın görüm ve çözümünde görevli mahkemenin, 5510 sayılı Kanununun 101. maddesi uyarınca, adli yargı yerinde bulunan yetkili iş mahkemeleri olduğuna karar verilmiştir.

*

6. Davacı tarafından, 7143 sayılı Kanun kapsamında yapılan-
dırılan sigorta prim borçlarının taksitlerinin süresinde öden-
mediğinden bahisle yapılandırmanın iptal edilmesine ilişkin
işlemin iptali istemiyle açılan davada; sigorta prim borçları-
nın ödenmesinden kaynaklanan uyuşmazlığın görüm ve
çözümünde görevli mahkemenin, 5510 sayılı Kanun'un
101. maddesi uyarınca, adli yargı yerinde bulunan yetkili İş
Mahkemeleri olduğu gerekçesiyle davanın görev yönünden
reddine ilişkin olarak Ankara 6. İdare Mahkemesince verilen
11/09/2019 tarihli ve E.2019/1230, K.2019/1578 sayılı ka-
rara karşı yapılan istinaf başvurusu neticesinde Ankara Böl-
ge İdare Mahkemesi 11. İdari Dava Dairesince 29/01/2020
tarihli E.2020/4, K.2020/406 sayılı karar ile istinaf başvuru-
sunun reddine karar verilmiştir.

*

7. Davacılar tarafından, polis memuru olan oğulları E.Y.'nin Şır-
nak'ta terörle mücadele faaliyeti kapsamında hayatını kay-
betmesi nedeniyle bağlanan vazife malulü aylığının, olayın
3713 sayılı Kanun uyarınca değerlendirilmesi ve buna göre
oluşan parasal haklarının yasal faiziyle birlikte ödenmesine
karar verilmesi istemiyle açılan davada; Ankara Bölge İdare
Mahkemesi 11. İdari Dava Dairesince 05/06/2020 tarih-
li E.2018/4916, K.2020/1809 sayılı karar ile 10.07.1993
doğum tarihli olan davacıların müteveffa oğullarının 2011
yılında göreve başladığı ve ilk defa 5510 sayılı Kanun'un 4-c
maddesi kapsamında sigorta tescilinin yapıldığı, bu tarihten
önce Emekli Sandığı iştirakçiliğinin bulunmadığı 5434 sayılı
Kanun'a tabi hizmeti bulunmayan müteveffadan dolayı bağ-
lanan vazife malullüğünün, 3713 sayılı Kanun kapsamında
kabul edilmesi talebine ilişkin davada, 5510 sayılı Kanun hü-
kümlerinin uygulanması gerektiğinden, uyuşmazlığın görüm
ve çözümünde, 5510 sayılı Kanun'un 101. maddesi uyarınca
iş mahkemelerinin görevli olduğuna karar verilmiştir.

*

8. Davacının “Bronş veya akciğer malign neoplazmı tanımlanmamış” tanılı rahatsızlığının tedavisinde kullanılan “Nivolumab” etken maddeli ilaç bedelinin ödenmesine yönelik yaptığı başvurusunun reddine dair 15.09.2017 tarihli ve 26986218/4.658.528 sayılı davalı idare işleminin iptali istemiyle açılan davada; Ankara Bölge İdare Mahkemesi 11. İdari Dava Dairesince 13/02/2020 tarihli E.2018/5507, K.2020/856 sayılı karar ile, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olarak çalışan davacının hastalığının tedavisinde “nivolumab” etken maddeli Opdiva 100 mg ve 40 mg vial adlı endikasyon dışı ilaç kullanımının uygun görülmesi üzerine 07.09.2017 tarihli dilekçe ile anılan ilacın bedelinin geri ödemesi için yaptığı başvurusunun dava konusu işlemlerle reddedildiği, 5510 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce 5434 sayılı Kanun’a tabi hizmeti bulunmayan, 506 sayılı Sosyal Sigortalılar Kanunu’na tabi olarak çalışan davacının tedavisinde kullanılan ilacın bedelinin karşılanıp karşılanmayacağına ilişkin bulunan ve bu haliyle 5510 sayılı Kanun’un uygulanmasından kaynaklanan uyuşmazlığın, görüm ve çözümünde, aynı Kanun’un 101. maddesi uyarınca iş mahkemelerinin görevli olduğuna karar verilmiştir.

*

9. Hacettepe Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi Anabilim Dalı bünyesinde görev yapan davacı tarafından, fiili hizmet süresi zammından yararlandırılması, bu duruma göre fiili hizmet süresinin güncellenmesi, yıllık iznine ilave olarak 1 ay şua izni hakkı tanınması ve emekli olduğunda emekli ikramiyesi ve aylığının güncellenen hizmet süresi üzerinden hesaplanması talebiyle yapılan başvurusunun reddine ilişkin işlemin iptali ile fiili hizmet süresi zammından yararlandırılması, hizmet süresinin güncellenmesi, yıllık iznine ek olarak 1 ay şua izni hakkı tanınması ve emekli olduğunda emekli ikramiyesi ve aylığının güncellenen hizmet süresi üzerinden hesaplanmasına karar verilmesi istemiyle açılan davada; Ankara Bölge İdare Mahkemesi 11. İdari Dava Dairesince 26/02/2020 tarihli E.2019/2026, K.2020/1235 sayılı karar ile, davacının, 22.03.2017 tarihi itibarıyla Hacettepe

Üniversitesi Dış Hekimliği Fakültesi Ağız, Dış ve Çene Radyolojisi Anabilim Dalı kadrosunda görev yapmaya başladığı, 5510 sayılı Kanun'un 40. maddesi uyarınca fiili hizmet süresi zammından yararlandırılması, bu sonuca göre fiili hizmet süresinin güncellenmesi, yıllık iznine ilave olarak 1 ay şua izni hakkı tanınması ve emekli olduğunda emekli ikramiyesi ve aylığının güncellenen hizmet süresi üzerinden hesaplanması talebiyle yapılan başvurunun reddi üzerine, görülmekte olan davanın açıldığı, 5510 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce 5434 sayılı Kanun'a tabi hizmeti bulunmayan davacının, fiili hizmet süresi zammından yararlandırılması, fiili hizmet süresinin güncellenmesi, yıllık iznine ilave olarak 1 ay şua izni hakkı tanınması ve emekli olduğunda emekli ikramiyesi ve aylığının güncellenen hizmet süresi üzerinden hesaplanması talebine ilişkin uyuşmazlığın, fiili hizmet süresi zammından yararlandırılması, fiili hizmet süresinin güncellenmesi ve emekli olduğunda emekli ikramiyesi ve aylığının güncellenen hizmet süresi üzerinden hesaplanması talebine ilişkin kısmı yönünden 5510 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması gerektiğinden, uyuşmazlığın bu kısmının görüm ve çözümünde, 5510 sayılı Kanun'un 101. maddesi uyarınca iş mahkemelelerinin görevli olduğuna karar verilmiştir.

F. Kira, Alım-Satım ve Bayilik, Taahhüt Sözleşmeleri

İdare ile kişiler arasındaki kira, alım-satım veya bayilik ilişkisi kuran ya da taahhüt içeren sözleşmelere ilişkin çıkabilecek uyuşmazlıklar adli yargıda çözümlenir.

Uyuşmazlık Mahkemesinin 27/12/1999 tarihli ve E.1999/55, K.1999/56 sayılı kararında "Kamusal bir yetkinin kullanılmasıyla ilgili olmayıp, taraflar arasındaki kira ilişkisini sona erdirmeyi amaçlayan idarenin özel hukuk işleminde doğan davanın, Borçlar Kanunu hükümlerine göre Adli Yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği" gerekçesine yer verilmiştir.

Yine, Uyuşmazlık Mahkemesinin 12.06.2000 tarihli ve E.2000/11, K.2000/19 sayılı kararında "Kıradaki belediye dükkanlarının ruhsatlarının iptal edilmesi ve zabıta gücüyle 15 gün içinde tahliye ettirilmesi yolundaki

encümen kararı idari işlem niteliğinde olduğundan, bu işlemin iptali istemiyle açılan davanın İdari Yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği” gerektiği yönünde karar verilmiştir.

7- KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİNİN ÖZEL HUKUK KURALLARINA TABİ FAALİYETLERİ

Karma bir hukuksal rejime tabi olan KİT'ler, kuruluş, iç yapı ve iç ilişkilerine ilişkin işlem ve eylemleri kamu hukuku kurallarına göre çözümleneceğinden, bu hususlara ilişkin uyuşmazlıklar idari yargıda çözümlenirken, KİT'lerin gündelik rutin işlerinde ve sundukları ticari ve endüstriyel hizmetlerden yararlanan özel hukuk gerçek ve tüzel kişileri ile olan faaliyetleri ise özel hukuk hükümlerine göre çözümleneceğinden, bunlardan kaynaklanan uyuşmazlıklar da adli yargıda çözümlenir.

Uyuşmazlık Mahkemesince 24/02/2020 tarihli E.2020/113, K.2020/164 sayılı kararda; davalı TCDD'nin Uzunköprü-Halkalı seferini yapan 12703 sefer sayılı yolcu treninin 08.07.2018 tarihinde Tekirdağ ili, Çorlu ilçesi, Sarılar Mahallesinde raydan çıkarak devrilmesi ile neticelenen kazada davalının annesi A. Ö'nün vefat ettiği, davacı küçüğün anne ve babasının boşandığı ve velayetinin annesine verildiği, annesinin vefat etmesi nedeniyle destekten yoksun kaldığı, trende müteveffanın yolcu olduğu, kazanın idarenin hizmet kusurundan kaynaklandığından bahisle; fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla 4.600.00-TL destekten yoksun kalma tazminatı ile 75.000.00-TL manevi tazminattan oluşan toplam 79.600.00-TL'nin kaza tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle idari yargı yerinde açılan davada; TCDD İşletmesi'nin, tekel kapsamında demiryolu taşımacılığı hizmetini yürüten, tüzel kişiliğe sahip bir kamu kurumu ise de; Ana Statü ile, özerk bir tarzda ve ekonomik gereklere uygun olarak kârlılık ve verimlilik ilkeleri doğrultusunda yönetilmesi amacıyla, iktisadi faaliyetleri bakımından özel hukuk hükümlerine tabi olduğu anlaşıldığı, bu kapsamda, dava konusu olayın niteliğini belirlemek gerekirse; davanın, davalı idarenin yürüttüğü iktisadi faaliyet çerçevesinde bir taşıma sözleşmesi ile kazaya karışan trende yolcu olarak bulunan davalının uğradığı zararın tazminine ilişkin olduğu, dolayısıyla olayın iki özel hukuk kişisi arasında imzalanan bir taşıma sözleşmesinin, gereği gibi ifa edilip edilmediği noktasından hareketle incelenmesi ve görevli mahkemenin bu kapsam-

da belirlenmesi gerektiği belirtilerek iktisadi devlet teşekkülü statüsünde olan ve davacının murisi ile arasında, yürütülen taşıma faaliyeti kapsamında yapılmış taşıma sözleşmesi ilişkisi bulunan davalının, taşıma sırasında gerçekleşen kaza nedeni ile davacının uğradığı zararı giderme borcunun, özel hukuk hükümleri çerçevesinde adli yargı yerinde ele alınması gerektiğine karar verilmiştir.

8- KAMU GÖREVLİLERİNE KARŞI AÇILAN DAVALAR

Kamu görevlilerinin hizmet kusurundan ayrılabilen kin, garez, husumet gibi kişisel saiklerle verdikleri zararlar ile açıkça suç teşkil eden kişisel kusurlarına karşı yine adli yargıda ceza ve tazminat davası açılır. Ancak kamu hizmetinin geç, kötü ya da hiç işlememesi şeklindeki hizmet kusurundan kaynaklanan davalar idari yargıda idare aleyhine açılır. Anayasa'nın Kamu hizmeti görevlileriyle ilgili hükümleri düzenleyen 128. maddesi ve devamında yer alan "Görev ve sorumlulukları, disiplin kovuşturulmasında güvence" başlıklı 129. maddesine göre memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tam yargı davaları idari yargıda ancak idare aleyhine açılabilir. Bu durumda, idarenin personeline rücu etme hakkı saklı olup, işbu rücu davası adli yargıda çözüme kavuşturulur.

9- HAKSIZ ÖDEMELERİN GERİ ALINMASINA İLİŞKİN UYUŞMAZLIKLAR

İdare, kişilere yaptığı haksız ödemeleri kendiliğinden geri alma yetkisine sahip değilse, adli yargıda dava açarak geri alabilir.

10- İDARENİN TAŞITLARININ YAPTIĞI KAZALARDAN KAYNAKLANAN UYUŞMAZLIKLAR

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 19.1.2011 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6099 sayılı Kanun'un 14. maddesiyle değişik "Görevli ve Yetkili Mahkeme" başlıklı 110. maddesinin birinci fıkrasında; "İşleteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların sebebiyet verdiği zararlara ilişkin olanları dahil bu Kanundan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fıkra hükmü-

nün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır.” hükmüne yer verildiğinden, Karayolları Trafik Kanunu uyarınca trafik kurallarına uymak bakımından bireylerle idare arasında bir ayırım bulunmadığı için kamu kurumlarına ait taşıt araçlarının karıştığı kazalardan dolayı açılacak davalar adli yargıda çözümlenir. Uyuşmazlık Mahkemesinin yerleşik içtihatları da bu yöndedir.

1. Uyuşmazlık Mahkemesince 24/02/2020 tarihli E.2020/116, K.2020/119 sayılı kararda; Karayolunda seyir halindeki minibüs ile askeri zırhlı aracın çarpışması sonucu uğranıldığı ileri sürülen manevi zararların tazmini istemiyle açılan davada; 2918 sayılı Kanun’un 110. maddesinin karayollarında, can ve mal güvenliği yönünden trafik düzeninin sağlanarak trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri kapsadığı ve Kanunun, trafikle ilgili kuralları, şartları, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kuruluşları ve bunların görev yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerini kapsadığı belirtilerek trafik kazası nedeniyle açılacak sorumluluk davalarının görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu, meydana gelen zararın tazmini istemiyle açılan davanın da adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiğine dair karar verilmiştir.

*

2. Uyuşmazlık Mahkemesince 24/02/2020 tarihli E.2020/90, K.2020/118 sayılı kararda; Polis memuru davacının resmi plakalı motosiklet ile görev esnasında trafikte seyir halinde iken meydana gelen trafik kazası sonucunda yaralandığından bahisle, uğranıldığı ileri sürülen maddi ve manevi zararların tazmini istemiyle açılan davada da 2918 sayılı Kanun’un 110. maddesinin karayollarında, can ve mal güvenliği yönünden trafik düzeninin sağlanarak trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri kapsadığı ve Kanun’un, trafikle ilgili kuralları, şartları, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kuruluşları ve bunların görev yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerini kapsadığı belirtilerek trafik kazası nedeniyle açılacak sorumluluk davalarının görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu, meydana gelen zararın tazmini istemiyle açılan davanın da adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiğine karar verilmiştir.

11- KANUN KOYUCUNUN ADLİ YARGIYI GÖREVLİ KILDIĞI İDARENİN BİRTAKIM İŞLEMLERİNE İLİŞKİN UYUŞMAZLIKLAR

A. Nüfus Kayıtlarının Düzeltilmesine İlişkin Uyuşmazlıklar

İçişleri Bakanlığına bağlı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü tarafından tesis edilen ve kamu hizmeti niteliğini haiz nüfus sicillerinin tutulması, idare hukuku kurallarına ve idari usul esaslarına uygun tipik bir idari işlem olmakla birlikte, bunlara karşı açılan davalar, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 38. ve 39. maddeleri ile adli yargının görev alanına dahil edilmiştir.

B. Tapu Siciliyle İlgili Uyuşmazlıklar

Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlı Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen tapu kayıtları üzerindeki tescil, terkin ve tashihi gibi davalar adli yargıda görülmektedir. Bu durumun yasal dayanağı ise, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 1027. maddesine dayanmaktadır. Ancak kamu yararının korunması ve kamu gücünün eşit olmayan hukuksal bir ilişkide kullanılmasından ötürü, tapu dairesinin imar mevzuatına aykırı olarak tesis ettiği idari işlemlerin denetimi ise, idari yargı yeri tarafından gerçekleştirilir.

Uyuşmazlık Mahkemesince 23/12/2019 tarihli E.2019/782, K.2019/874 sayılı kararda; 2981 sayılı Yasa'nın 10. maddesinin son fıkrası uyarınca Mamak Belediyesine devredilen mülkiyeti hazineye ait olan taşınmazın bir kısmının 3. şahıslara satımından elde edilen miktarın yasal faizi ile birlikte tahsili ve davalı idare mülkiyetinde kalan 62,00 m²' lik kısmının tapusunun iptal edilerek Hazine adına tesciline karar verilmesi istemiyle açılan davada; uyuşmazlığın 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun'un uygulanmasından kaynaklandığı, Hazine adına tespit ve tescil edilen taşınmazların, 2981 sayılı Kanun'da belirtilen nedenlerle davalı Belediyeye devredildiği, imar ve gecekondu mevzuatına aykırı olarak yapılan tüm yapıların düzenlenmesi sırasında Hazine arazilerinin ne şekilde devredileceği ve sonrasında hangi kısımların tekrar Hazine adına tescili gerektiğinin belirlendiğinden, davacı Hazinesinin iddiasının, gayrimenkul mülkiyetinin iktisap yollarına ilişkin Medeni Kanun hükümlerine değil, 2981 sayılı Yasa'da öngörülen devir ve geri verilme işlemlerinden

kaynaklandığı, devir ve geri verilme işlemlerinin idari usul ve esaslar çerçevesinde belirlendiği göz önüne alındığında, 2981 sayılı Kanun'dan kaynaklanan uyuşmazlığa konu edilen davanın, idari yargıda görülmesi gerektiğine karar verilmiştir.

C. Kadastro Kanunu'nun Uygulanmasından Kaynaklanan Uyuşmazlıklar

3402 sayılı Kadastro Kanunu'nun "Adli kuruluş" başlıklı 24. maddesinde; "Genel mahkemelere ait olup da bu Kanunun uygulanması ile ilgili dava ve işlere belirlenen usul ve esaslara göre bakmak üzere her kadastro bölgesinde tek hâkimli ve **Asliye Mahkemesi sıfatını haiz yeter sayıda kadastro mahkemesi kurulur.** Bu mahkeme hâkimleri 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu hükümlerine tabidir." hükmüne yer verilmek suretiyle Kadastro Kanunu'ndan doğan uyuşmazlıkların adli yargının görev alanına dahil edilmiştir.

D. İcra ve İflas Dairesi Görevlilerinin Kusurundan Kaynaklanan İdarenin Sorumluluğuna İlişkin Uyuşmazlıklar

İcra ve iflas memurlarının yerine getirdiği hizmetler idari nitelikte olmasına karşın 2004 sayılı İcra İflas Kanunu'nun "Sorumluluk" başlıklı 5. maddesi ile "İcra ve İflas Dairesi görevlilerinin kusurlarından doğan tazminat davaları, ancak idare aleyhine açılabilir. Devletin, zararın meydana gelmesinde kusuru bulunan görevlilere rücu hakkı saklıdır. Bu davalara adliye mahkemelerinde bakılır." hükmüne yer verildiğinden, bu hususa ilişkin uyuşmazlıkların görüş çözümünde görevli olan yargı yeri adli yargıdır.

*

Davacı tarafından, alacaklı sıfatıyla Antalya 14. İcra Müdürlüğü'nün 2015/8950 sayılı dosyası üzerinden başlatılan icra takibinin kesinleşmesi dolayısıyla şirket hisselerine haciz konulan borçlunun hisselerinin icra yoluyla satışının yapılması üzerine 16.11.2017 tarihinde ödenen 4.220.000,00-TL satış bedelinin; icra müdürlüğü'nün Vakıfbank hesabında bulunduğu sırada nemalandırılmasında Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Mevduat Ağırlıklı Ortalama Faiz Oranının esas alınması gerekirken tabela faizinin (cari faiz) esas alınması dolayısıyla mülkiyet hakkının ihlal edildiğinden bahisle uğranıldığı ileri sürülen zararın tazmini istemiyle davalı idareye yapılan

başvurunun; 2004 sayılı İcra İflas Kanunu'nun 5. maddesi gereği uğranıldığı ileri sürülen zararın giderilmesine ilişkin Bakanlık aleyhine hükmedilen mahkeme kararı bulunmadığı gerekçesiyle reddine ilişkin Adalet Bakanlığı İcra İşleri Dairesi Başkanlığının 10.10.2019 tarihli 8096 sayılı işleminin iptali ile uğranıldığı ileri sürülen zarara karşılık fazlaya ilişkin haklar saklı kalmak kaydıyla 50.000,00-TL maddi tazminatın, zararın doğduğu tarihten itibaren işletilecek ticari faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle açılan davada; davacı tarafından, icraen satış ihalesi neticesinde alıcı tarafından ödenen bedelin, ihalenin feshi davası boyunca nemalandırılmasında icra müdürlüğünce tabela faizinin esas alınmasının mülkiyet hakkının ihlali niteliğinde olduğu, bu hususta Adalet Bakanlığının herhangi bir genelgesinin veya tebliğinin bulunmadığı ve icra müdürlüğünün, paranın muhafazası ve değer kaybının önlenmesi hususunda İcra ve İflas Hukuku bağlamında hukuki sorumluluğunun bulunduğu yönündeki iddialara yer verilmek suretiyle uğranıldığı ileri sürülen zararın tazmini amacıyla açılan iş bu davanın görüm ve çözümünün, idari yargının görev alanı içinde yer alan idari dava türlerinden herhangi biri kapsamında bulunmadığı, 2004 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca adli yargının görev alanında bulunduğu gerekçesiyle görev yönünden reddine dair Ankara 2. İdare Mahkemesinin 09/01/2020 tarihli ve E.2019/2372, K.2020/28 sayılı kararına karşı yapılan istinaf başvurusu neticesinde Ankara Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesince 11/06/2020 tarihli E.2020/948, K.2020/801 sayılı karar ile istinaf başvurusunun reddine anılan kararın onanmasına karar verilmiştir.

E. Kamulaştırma Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Özel Hukuk Uyuşmazlıkları

Adli Yargının Görevli Olduğuna Dair Emsal Yüksek Yargı Kararları

1. Uyuşmazlık Mahkemesince 27/01/2020 tarihli E.2019/888, K.2020/72 sayılı kararda; davacıların hissedarı olduğu taşınmazın tapu kayıtlarına davalı Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından 1999 yılında kamulaştırma şerhi konulmasına rağmen kamulaştırılmaması nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen zararın tazmini istemiyle açılan davada; dava konusu taşınmazın tapu kaydına Karayolları 7. Bölge Müdürlüğünün 10.05.1999 tarihli ve 200/676-10600 sayılı yazısı ile

06.04.1999 tarihli kamu yararı kararı uyarınca Boyabat Tapu Sicil Müdürlüğüne 13.05.1999 tarihli ve 340 yevmiye numarası ile “Kamulaştırma Şerhi” işlendiği, ardından 01.08.2006 tarih ve 1369 yevmiye sayısı ile 3083 sayılı Kanun uyarınca Toplulaştırma Şerhi konulduğu, 01.06.2010 tarih ve 1816 yevmiye numarası ile Kamulaştırma Kararı alındığı ve şerh konulduğu, akabinde davalı idare tarafından, davacılarla uzlaşma için görüşmelere başlandığı fakat uzlaşmanın sağlanamaması neticesinde, davacılar tarafından Boyabat Asliye Hukuk Mahkemesinin E.2013/562 sayılı dosyasında açılan tazminat davasında alınan fen bilirkişisi raporunda dava konusu taşınmazın bulunduğu yerde ofis, lokanta binası, makine dairesi, tuvaletler ve akaryakıt pompalarının bulunduğunu, taşınmazın krokide sarı renkle gösterilen 13,28 m²’lik alanına kamulaştırmaz el atıldığının tespit edildiği belirtilerek idarenin dava konusu taşınmaza kamulaştırmaz el atmasından doğan zararın tazminine yönelik bulunan davanın, haksız fiillere ilişkin özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümü, adli yargı yerinin görevine girdiğine karar verilmiştir.

*

2. Uyuşmazlık Mahkemesince 22/06/2020 tarihli E.2020/164, K.2020/392 sayılı kararda; 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ve ilgili Yönetmeliği uyarınca SİT alanında kalan taşınmazın kıymet takdir komisyonu tarafından takdir edilen bedelinin yeniden değerlendirilerek artırılması istemiyle açılan davada; bedel takdiri esasen kamulaştırma işlemi gibi, kamu gücüne dayalı, re’sen ve tek yanlı olması nedeniyle idari işlem niteliğini taşımakta ise de; kanun koyucunun karma bir düzenlemeyi benimseyerek bedele ilişkin davalarda adli yargıyı görevli kıldığı, kamulaştırma işlemi sonucunda davacılar adına takas edilen gayrimenkulle ilgili olarak bedele itiraz edildiğine göre, 2942 sayılı Kanun’un 14. maddesinin görevli yargı yerine işaret eden açık düzenlemesi gereği kamulaştırma bedelinin Kanun’un 11. maddesindeki esaslara uygunluğunun yargısal denetiminin

adli yargı yerince yapılacağında kuşku bulunmadığı, olayda kamulaştırma işleminin iptaline yönelik bir dava açılmadığı, yapılan kamulaştırmada takdir edilen bedele itiraz edilerek açılan kamulaştırma değerinin artırılması davasının görüm ve çözümü, 2942 sayılı Kanun'un 14. maddesine göre adli yargı yerinin görevine girdiğine karar verilmiştir.

*

3. Uyuşmazlık Mahkemesince 29/04/2019 tarihli E.2019/262, K.2019/340 sayılı kararda; davacıya ait kentsel dönüşüm projesi kapsamında kalan taşınmaza ve üzerindeki yapı ve ağaçlara kamulaştırmaz el atıldığından bahisle ve tazminat istemiyle açılan davada; uyuşmazlığın, kentsel dönüşüm projesi kapsamında yapılan imar uygulamalarına ilişkin olduğu ve davalı Altındağ Belediye Başkanlığınca kamu gücüne dayanılarak, re'sen ve tek yanlı olarak tesis ettiği idari işlem niteliğinde olmadığı belirtilerek uyuşmazlığın adli yargı yerince çözümlenmesi gerektiğine dair karar verilmiştir.

*

4. Uyuşmazlık Mahkemesince 24/02/2020 tarihli E.2020/143, K.2020/167 sayılı kararda; davacıların murisinin hisseli maliki olduğu, taşınmazın imar planında sosyal tesis ve park alanı olarak düzenlendiği, taşınmaz üzerinde Belediye Başkanlığınca nikah salonu inşa edilerek taşınmaza el atıldığından bahisle uğranıldığı öne sürülen maddi zararın tazmini istemiyle açılan davada; olayda, davacıların hisseli maliki olduğu taşınmaz üzerine davalı Kozan Belediyesince kamulaştırma işlemi yapılmadan düğün salonu, sosyal tesis ve park inşa edilmek suretiyle, taşınmaza fiilen el atıldığı iddiası ile meydana geldiği belirtilen zararın tazminine yönelik bulunan davanın, haksız fiillere ilişkin özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümü adli yargı yerinin görevine girdiğine karar verilmiştir.

İdari Yargının Görevli Olduğuna Dair Emsal Yüksek Yargı Kararları

1. Uyuşmazlık Mahkemesince 13/07/2020 tarihli E.2020/393, K.2020/471 sayılı kararda; davacıların maliki olduğu taşınmazların da bulunduğu alanda 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18. maddesine göre yapılan imar uygulamasında, 2981 sayılı Kanun uyarınca alınmış olan düzenleme ortaklık payı dikkate alınmaksızın tekrar düzenleme ortaklık payı alınarak ikinci kez kesinti yapılması nedeniyle taşınmaza kamulaştırmasız el atıldığından bahisle ve tazminata karar verilmesi istemiyle açılan davada; 2981 sayılı Kanun uyarınca Kayseri ili, Melikgazi ilçesi, Konaklar Mahallesi 750 ve 751 parsel sayılı yapılan kesintiden sonra oluşan ve davacıların maliki olduğu taşınmazlarda, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18. maddesi uyarınca tesis edilen parselasyon işlemi sonucu alınan düzenleme ortaklık payı nedeniyle uğranıldığı öne sürülen zararın tazmini istemiyle açılan ve idarece kamu gücü kullanılarak, re'sen ve tek yanlı biçimde tesis edilen imar uygulama işlemlerinden kaynaklanan zararın tazminine ilişkin bulunan davanın; imar mevzuatı hükümleri çerçevesinde idari yargı yerince çözümlenmesi gerektiğine karar verilmiştir.

*

2. Uyuşmazlık Mahkemesince 22/06/2020 tarihli E.2020/63, K.2020/393 sayılı kararda; hissedarı ve malikleri oldukları taşınmaza kamulaştırmasız el atıldığından bahisle arsa bedeli ve üzerindeki yapı için tazminat istemiyle açılan davada; davaya konu taşınmaz üzerinde bulunan binanın da yıkılmış olduğu, ancak kim tarafından yıkıldığına tespit edilemediği, kentsel sit alanı kapsamında yapılan uygulamalarla bölgede yaşam koşullarının ortadan kalktığından bahisle taşınmazdan yararlanma imkanlarının kalmadığına öne sürüldüğu, bu sebeple davanın davalı Altındağ Belediye Başkanlığınca yürütölen faaliyetler nedeniyle uğranıldığı belirtilen zararlardan, dolayısıyla idari eylemlerden kaynaklanan tazminat talebiyle açıldığı belirtilerek idari yargı yerince çözümlenmesi gerektiğine karar verilmiştir.

*

3. Uyuşmazlık Mahkemesince 08/07/2019 tarihli E.2019/285, K.2019/417 sayılı kararda; davacının taşınmazı üzerinde bulunan bina ve müştemilatının tamamının, herhangi bir kamulaştırma veya başka bir işlem olmaksızın, kentsel dönüşüm yapılacağı gerekçesi davalı Belediye tarafından yıkıldığından bahisle, uğranılan zararın tazmini istemiyle açılacak davada; dava dilekçesinde mülkiyet hakkına getirildiği belirtilen kısıtlamanın, taşınmazın malikleri yönünden zarar doğurucu sonuçlarının olabileceği, ancak bu sonucun ya da sonuçların genel ve düzenleyici nitelikte bir idari işlem olan imar planında taşınmaza yönelik belirlemeden, bu planda öngörülen kamulaştırma programlarının zamanında yapılmamasından ve imar uygulamalarından; başka anlatımla da, idari işlemlerden ve davalı idarelerin imar planı gereği yapılması gereken kamulaştırmalar konusundaki hareketsizliği şeklinde ortaya çıkan idari eylemlerden kaynaklandığı belirtilerek dava konusu olayda, imar uygulaması sonucu 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 32. maddesi uyarınca yıkım işlemi tesis edildiği, ruhsatsız olarak yapılan yapılar için yapı maliyet bedeli ödenip ödenmeyeceğine, dolayısıyla imar uygulaması sonucunda uğranılan zararın tazminine yönelik bulunan davanın, idari yargı yerince çözümlenmesi gerektiğine karar verilmiştir.

F. İdari Para Cezalarına İlişkin Uyuşmazlıklar

İdari yaptırım türlerinden biri olmasına karşın idari para cezalarına yapılan itirazlar, kanun koyucu tarafından adli yargının görev alanına dahil edilmektedir. Ancak aşağıda belirtilen idari para cezalarına karşı yapılacak itirazların çözüm yeri adli yargı olmayıp idari yargıdır.

i. Kanunla İdari Yargının Görevli Kılındığı İdari Para Cezaları ve İdari Yaptırımlar

Kanunla İdari Yargının Görevli Kılındığı İdari Para Cezaları ve İdari Yaptırımlar
Gümrük Kanunu Kapsamındaki Vergi, Ceza ve Kararlar
Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamındaki İdari Yaptırım Kararları
Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Odalar ve Borsalar Kanunu Kapsamındaki İdari Para Cezaları
Çevre Kanunu'nda Öngörülen İdari Yaptırım Kararları
Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu Kapsamındaki İdari Para Cezaları
Sermaye Piyasası Kanunu Kapsamındaki İdari Para Cezaları
Petrol, Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG), Doğal Gaz Piyasası Kanunları Kapsamındaki İdari Para Cezaları
5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 102. Maddesi Uyarınca Uygulanan İdari Para Cezaları
3213 Sayılı Maden Kanunu Uyarınca Uygulanan İdari Para Cezaları

ii. Yargı İçtihatlarıyla İdari Yargının Görevli Kılındığı İdari Para Cezaları ve İdari Yaptırımlar

Yargı İçtihatlarıyla İdari Yargının Görevli Kılındığı İdari Para Cezaları ve İdari Yaptırımlar
İmar Mevzuatına Aykırılık Dolayısıyla Uygulanan İmar Para Cezaları
Kıyı Kanunu Hükümleri Uyarınca Uygulanan Para Cezaları

iii. Adli Yargının Görevli Olduğu İdari Cezalar ve Yaptırımlar

Kabahatler Kanunu Hükümleri Uyarınca Uygulanan Para Cezalarına (İdari Yaptırım Kararlarına) Karşı Açılacak Davalar

Uygulamada yargı yolunun belirlenmesi hususunda en çok tereddüt yaşanan uyuşmazlıklardan birisi kuşkusuz Kabahatler Kanunu kapsamında uy-

gülanan idari yaptırımlara karşı açılacak davalardır. 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Başvuru yolu" başlıklı 27. maddesinin 1. fıkrasında; "İdarî para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idarî yaptırım kararına karşı, kararın tebliğı veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir." hükmüne, aynı maddenin 8. fıkrasında ise; "İdarî yaptırım kararının verildiğı işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idarî yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idarî yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddiaları bu işlemin iptali talebiyle birlikte idarî yargı merciinde görülür." hükmüne yer verilmiştir.

Burada şöyle bir ayırım yapabiliriz: Kabahatler Kanunu kapsamında toplum düzenini, genel ahlakı, genel sağlığı, çevreyi ve ekonomik düzeni korumak amacıyla kabahatler karşılığında uygulanabilecek idari yaptırımlara ilişkin itirazlarda görevli yargı yeri adli yargı bünyesindeki sulh ceza hâkimlikleridir. Ancak idarenin, adli yargının görev alanına giren yaptırımlarında aynı kişiyle alakalı olmak üzere idari yargının da görev alanına giren başka kararlar tesis etmesi halinde idari yaptırım kararı da söz konusu karar ile birlikte idari yargı yerince çözüme kavuşturulur. Aynı zamanda ilgili Kanunu'nda idari yaptırım hakkında idari yargı yerinin görevli olduğu hususu açıkça düzenlenmesi haline özgü durumlarda da idari yargı görevlidir. Bir başka anlatımla, ilgili Kanun'da idari yaptırım hakkında yargı yolu düzenlenmediğı takdirde uyumsuzluğun çözümü, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu gereğı adli yargının görev alanındadır.

Bu Hususa İlişkin Emsal Yüksek Mahkeme kararlarına bakacak olursak;

1. Danıştay 10. Dairesince 09/04/2019 tarihli E.2014/5233, K.2019/2731 sayılı kararda; davacının, Bakanlık onayı olan yerlerde onaylı olmayan veteriner tıbbi ürün ürettiğinin tespit edildiğinden bahisle, 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nun 37. maddesinin (b) bendinde yer alan "Veteriner tıbbî ürünle ilgili onay alınmadan veteriner tıbbî ürünü ithal eden ve üretenlere otuzbin Türk Lirası, satan ve bulunduranlara yirmibin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Veteriner tıbbî ürünlerini kaçak olarak ülkeye soktuğı tespit edilenler hakkında, 21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu hükümlerine

göre işlem yapılmak üzere savcılığa suç duyurusunda bulunulur. Ürünler masrafları sorumlusuna ait olmak üzere piyasadan toplatılır ve imha edilmek üzere mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir. Onaylı yerlerde onaylı olmayan veteriner tıbbî ürünlerinin üretilmesi durumunda ayrıca üretim yerinin onayı bir yıl süre ile askıya alınır. Üretilen ürün veteriner biyolojik ürün ise üretim yerinin onayı iptal edilir.” hükmü gereğince üretim yerinin onayının 1 yıl süreyle askıya alınmasına ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davada; 5996 sayılı Kanun uyarınca davacı şirket hakkında uygulanan idari yaptırımın, idari tedbir niteliğinde olduğu hususunda duraksama bulunmadığı, söz konusu idari yaptırımın; 5326 sayılı Kanun’un 16. maddesinde sözü edilen ilgili kanunlarda yer alan tedbirler kapsamında olduğu; 5326 sayılı Kanun’un 19. maddesi ve 27. maddesinin 8. fıkrası kapsamına giren idari işlemlerden de olmadığı, 5996 sayılı Kanun’da kanun yolu gösterilmediği belirtilerek idari tedbir niteliğindeki idari yaptırıma, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nun genel hükümlerinin uygulanması ve bu yaptırıma karşı açılan davanın sulh ceza hâkimliğinde görülmesi gerektiğine karar verilmiştir.

*

2. Danıştay 10. Dairesince 03/04/2019 tarihli E.2016/1689, K.2019/2546 sayılı kararda; davacı tarafından, 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu’nu hükümleri uyarınca 25/10/2014 tarihli tutanakla hayvanlarına el konulmasına ilişkin işlem ile el konulan hayvanların başkalarına sahiplendirilmesine ilişkin işlemlerin iptali istemiyle açılan davada; uyuşmazlıkta, 5199 sayılı Kanun’a dayanılarak çıkartılan Yönetmelik uyarınca davacı hakkında uygulanan idari yaptırımın, idari tedbir niteliğinde olduğu hususunda duraksama bulunmadığı, söz konusu idari yaptırımın; 5326 sayılı Kanun’un 16. maddesinde sözü edilen ilgili kanunlarda yer alan tedbirler kapsamında olduğu; 5326 sayılı Kanun’un 19. maddesi ve 27. maddesinin 8. fıkrası kapsamına giren idari işlemlerden de olmadığı, 5199 sayılı Kanun’da ve bu Kanun’a dayanılarak çıkartılan Yönetmelik’te kanun yolu gösteril-

mediği belirtilerek idari tedbir niteliğindeki idari yaptırma, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun genel hükümlerinin uygulanması ve bu yaptırma karşı açılan davanın sulh ceza hâkimliğinde görülmesi gerektiğine karar verilmiştir.

*

3. Uyuşmazlık Mahkemesince 27/01/2020 tarihli E.2019/898, K.2020/15 sayılı kararda; Ankara Büyükşehir Belediyesi Alt Yapı Koordinasyon Merkezi Müeyyideler Yönetmeliği'nin 5. maddesi uyarınca uygulanan para cezasına karşı açılan davada; uyuşmazlıkta uygulanan idari para cezasına karşı yapılan itirazın görüm ve çözümünde, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun ilgili maddelerine dayanılarak hazırlanan, Ankara Büyükşehir Belediyesi Alt Yapı Koordinasyon Merkezi Müeyyideler Yönetmeliği ve anılan Kanunlarda görevli yargı yeri hususunda hüküm bulunmadığı, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesi uyarınca idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı, buna göre uyuşmazlıkta görevli mahkemenin belirlenmesinde, 5326 sayılı Kanun hükümleri dikkate alınacağı belirtilerek idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanun'un 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğuna karar verilmiştir.

*

4. Uyuşmazlık Mahkemesince 22/06/2020 tarihli E.2020/285, K.2020/366 sayılı kararda; 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu'nun 143. maddesi ile Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Tarafından Verilecek İdari Para Cezaları Hakkında Yönetmelik uyarınca uygulanan idari para cezasının iptali istemiyle açılan davada; uyuşmazlıkta öngörülen idari para cezasının, 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık

Kanunu'nda da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesi uyarınca idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı, görevli mahkemenin belirlenmesinde, 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağı belirtilerek dava konusu idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanun'un 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğuna karar verilmiştir.

*

5. Uyuşmazlık Mahkemesince 28/05/2020 tarihli E.2020/281, K.2020/299 sayılı kararda; 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nun 26. maddesinin birinci fıkrasının (I) bendinde yer alan "5 inci maddesine göre mesleki yeterlilik belgesine sahip olmadan taşıt kullanan şoförlere iki yüz, işletmecisine ise beş yüz Türk Lirası idari para cezası verilir ve aynı kabahat için 48 saat geçmeden ikinci bir ceza verilmez. Bu Kanuna göre verilen idari para cezaları tebliğinden itibaren bir ay içinde ödenir." hükmü uyarınca uygulanan idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılan davada; öngörülen idari para cezasının, 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nda da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, dava konusu idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanun'un 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğuna karar verilmiştir.

iv. Trafik Para Cezalarına Karşı Açılacak Davalar

Trafik para cezaları ve sürücü belgesinin geri alınması gibi idari yaptırımlar, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu çerçevesinde bir idari yaptırım türü olmalarından ve bu durumlara ilişkin idari yargı yerinde dava açılmasını öngören özel bir Kanun hükmü bulunmadığından, trafik para cezalarına ilişkin uyuşmazlıklar, adli yargı yeri bünyesinde bulunan sulh ceza hâkimliklerince çözümlenir.

1. Uyuşmazlık Mahkemesince 28/05/2020 tarihli E.2020/279, K.2020/297 sayılı kararda; 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun "Araçların tescil edildikleri amacın dışında kullanılması" başlıklı Ek 2. maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendinde yer alan çalışma izni/ruhsatı almadan yolcu taşınması yapıldığı ve aynı Kanun'un "Araçların yüklenmesi" başlıklı 65. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan taşıma sınırı üstünde yolcu alınmasının yasak olduğuna dair hükme aykırı hareket edildiğinden bahisle uygulanan idari para cezasının iptal edilmesi istemiyle açılan davada; öngörülen trafik para cezasının, 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nda da bu para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesi uyarınca idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı, uyuşmazlıkta görevli mahkemenin belirlenmesinde, 5326 sayılı Kanun hükümleri dikkate alınacağı belirtilerek idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanun'un 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğuna karar verilmiştir.

*

2. Uyuşmazlık Mahkemesince 22/06/2020 tarihli E.2020/334, K.2020/356 sayılı kararda; 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 48/5. maddesi uyarınca düzenlenen sürücü belgesi geri alma tutanağına karşı açılan davada; uyuşmazlıkta, öngörülen sürücü belgesi geri alma tutanağının, 5326 sayılı

Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, idari para cezasına konu işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak düzenlenen ve olumsuz görev uyuşmazlığının konusunu oluşturan sürücü belgesi geri alma tutanağı ile ilgili olarak; 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Saklı tutulan hükümler" başlığını taşıyan 19. maddesinde, "diğer kanunlarda kabahat karşılığında öngörülen belirli bir süre için, ... ehliyetin geri alınması, ... gibi yaptırımlara ilişkin hükümler, ilgili kanunlarda bu Kanun hükümlerine uygun değişiklik yapıncaya kadar saklıdır" denilerek, ilgili kanununda, bu Kanun hükümlerine uygun değişiklik yapıncaya kadar saklı tutulan, başka bir deyişle, belirtilen istisnalar içinde sayılan yaptırımlardan biri olan "ehliyetin geri alınmasına" ilişkin hükmün, 12.7.2013 tarih ve 6495 sayılı Kanun'un 20. maddesiyle, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 112. maddesinde yapılan değişiklik ile maddenin başlığı, "Sürücü belgelerinin geri alınmasında ve iptalinde yetki"; şeklinde, madde ise, "Bu Kanunun 6 ncı maddesinde sayılan görevlilerin ve trafik tescil kuruluşlarının yetkilendirildiği haller hariç olmak üzere, sürücü belgelerinin geri alınmasına ve iptaline sulh ceza mahkemeleri karar verir. (...) " denilerek yeniden düzenlendiği bu karara karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Kanun hükümleri dikkate alınacağından, sürücü belgesi geri alma tutanağına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanun'un 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğuna karar verilmiştir.

*

3. Yukarıda yer verilen karardan farklı olarak, Uyuşmazlık Mahkemesince 28/05/2020 tarihli E.2020/320, K.2020/295 sayılı kararda ise; 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 34. ve 67. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi uyarınca verilen

idari para cezası, sürücü belgesi geri alma tutanağı ve araç men tutanağına karşı açılan davada; öngörülen trafik para cezası ile sürücü belgesi geri alma tutanağının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nda da bu yaptırımlara itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği, ancak; idari para cezası ve sürücü belgesi geri alma tutanağına konu işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak "araç trafikten men" kararı da verildiği ve idari yargı yerinde dava konusu edildiği anlaşıldığından; idari para cezası ve sürücü belgesi geri alma tutanağına ilişkin kararın hukuka aykırılığı iddiasının da, idari yargı yerinde görüleceği, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesi ve aynı Kanun'un 27. maddesine 5560 sayılı Kanun'la eklenen sekizinci fıkrada yer alan idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddialarının, bu işlemin iptali talebiyle birlikte idari yargı merciinde görüleceği yönündeki hükme istinaden 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 34. ve 67. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi uyarınca verilen idari para cezası, sürücü belgesi geri alma tutanağı ve araç men tutanağının iptali istemiyle açılan davanın çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğuna karar verilmiştir.

*

4. Yine, Uyuşmazlık Mahkemesince 22/06/2020 tarihli E.2020/331, K.2020/360 sayılı kararda; 2918 sayılı Kanun'un Ek 2/3. maddesi uyarınca verilen idari para cezasına ilişkin kararın iptal edilmesi istemiyle açılan davada; öngörülen trafik para cezasının, 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nda da bu para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği, ancak; idari para cezasına konu işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak (aynı maddi olay nedeniyle, aynı araç ile ilgili olarak) aracın trafikten men edilmesi kararı da verildiği ve idari yargı

yerinde dava konusu edildiği anlaşıldığından; idari para cezasına ilişkin kararın hukuka aykırılığı iddiasının da, idari yargı yerinde görüleceği, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesi ve aynı Kanununun 27. maddesine 5560 sayılı Kanun'la eklenen sekizinci fıkraya hükmü bir arada değerlendirilerek, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun Ek 2. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca verilen para cezasına karşı açılacak davanın çözümünde de araç trafikten men cezasına ilişkin işlem idari yargıda dava konusu edilmesi sebebiyle idari yargı yerinin görevli olduğuna karar verilmiştir.

*

5. Uyuşmazlık Mahkemesince 22/06/2020 tarihli E.2020/332, K.2020/358 sayılı kararda da; 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 39/2, 44/1-b, 47/1-a, 78/1-b ve 48/5. madde ve fıkraları uyarınca verilen idari para cezaları ile aday sürücü belgesinin iptaline ilişkin tutanağa karşı açılan davada; öngörülen idari para cezasının, 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 2918 sayılı Kanun'da da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği, ancak; idari para cezasına konu işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak "sürücü belgesinin iptali" kararı da verildiği ve idari yargı yerinde dava konusu edildiği anlaşıldığından; idari para cezasına ilişkin kararın hukuka aykırılığı iddiasının da, idari yargı yerinde görüleceği, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesi ve aynı Kanun'un 27. maddesine 5560 sayılı Kanun'la eklenen sekizinci fıkraya hükmü bir arada değerlendirilmek suretiyle 2918 sayılı Kanun'un 39/2, 44/1-b, 47/1-a, 78/1-b ve 48/5. madde ve fıkraları uyarınca verilen idari para cezası ile aday sürücü belgesinin iptaline karşı açılan davanın çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğuna karar verilmiştir.

*

6. Uyuşmazlık Mahkemesince 22/06/2020 tarihli E.2020/311, K.2020/400 sayılı kararda; davacının almış olduğu hapis ce-

zası nedeniyle 10 ay hapiste kaldığı, ehliyetinin değiştirilmesi için 20.04.2016 tarihinde Gelibolu Trafik Tescil Büro Amirliğine müracaatında ehliyetine el konulduğu, tahliye olduktan sonra 3 yıl sürücü belgesi almak için beklediğinden bahisle ehliyetin geri verilmesi istemiyle açılan davada; davacının sürücü belgesine, Gelibolu Trafik Tescil Büro Amirliğince davacının TCK'nin 191. maddesi kapsamında aldığı belirtilen mahkumiyet hükmü ile bağlantılı olarak el konulduğu, idare tarafından tesis edilen el koyma işleminin kamu gücüne dayalı, re'sen ve tek yanlı olarak tesis edildiği, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-a maddesinde sayılan "İdari işlemler hakkında Yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları" kapsamında görüş ve çözümünde idari yargı yerleri görevli bulunduğu karar verilmiştir.

G. Kanunlarla Adli Yargının Görev Alanına Dahil Edilen Diğer Uyuşmazlıklar

Kanunlarla Adli Yargının Görev Alanına Dahil Edilen Diğer Uyuşmazlıklar
Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un Uygulanmasından Doğan Uyuşmazlıklar
Patent Haklarının Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile İlgili Uyuşmazlıklar
Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun Kapsamındaki İstihkak Davaları
Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ile İlgili Uyuşmazlıklar
Kanun Dışı Yakalanan veya Tutuklanan Kimselere Tazminat Ödenmesine İlişkin Davalar
Karayolları Trafik Kanunu'ndan Kaynaklanan Zararlardan Doğan Davalar

12- TAM YARGI (TAZMİNAT) DAVALARINA İLİŞKİN UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNCE VERİLEN FARKLI KARARLAR

1. Uyuşmazlık Mahkemesince 23/12/2019 tarihli E.2019/526, K.2019/839 sayılı kararda; davacıların çocukları evinin önündeki bahçede oynamaktayken, yüksek gerilim hattının telinin kopması ve çocuğun üstüne düşerek elektrik çarpması neticesinde çocuğun yaralanarak engelli hale geldiğinden bahisle, maddi ve manevi tazminat istemiyle Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketine ve Enerjisa Başkent Elektrik Dağıtım Anonim Şirketine karşı açılan davada;233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli listede Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ilgilendirilen “Teşekkül” olarak gösterilen TEDAŞ’ın 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname gereği özerk bir tarzda ve ekonominin kurallarına uygun olarak faaliyette bulunmak üzere kurulup işletmelerini müessese olarak teşkilatlandıran, sermayesinin tamamı Devlete ait, tüzel kişiliğe sahip bir kamu kurumu olduğu kuşkusuz olduğu ancak, 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin 16. maddesinde belirtildiği üzere 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’de saklı tutulan hususlar dışında özel hukuk hükümlerine tabi bulunduğu, diğer yandan Enerjisa’nın 1996 yılında kurulduğu; 2008 yılında Başkent EDAŞ’ın yüzde 100 hisselerinin blok satışı yöntemiyle gerçekleşen özelleştirme ihalesini kazandığı; 2009 yılında Başkent EDAŞ hisselerinin Enerjisa Elektrik Dağıtım A.Ş.’ye devrinin gerçekleştiği; 2011 yılında Başkent Elektrik Dağıtım A.Ş.’nin marka dönüşümünü tamamlayarak faaliyetlerini Enerjisa Başkent Elektrik Dağıtım A.Ş. adıyla sürdürmeye başladığı ve Enerjisa Enerji A.Ş.’nin kurulduğu çatı şirketi olan Enerjisa Enerji A.Ş. bünyesindeki faaliyetlerini Enerjisa Başkent Elektrik Dağıtım A.Ş. adıyla sürdürmeye başladığı ve Enerjisa Enerji A.Ş.’nin kurulduğu; çatı şirketi olan Enerjisa Enerji A.Ş. bünyesindeki, Başkent Elektrik Dağıtım A.Ş., İstanbul Anadolu Yakası Elektrik Dağıtım A.Ş., Toroslar Elektrik Dağıtım A.Ş., Enerjisa Başkent Elektrik Perakende Satış A.Ş., Enerjisa İstanbul Anadolu Yakası Elektrik Perakende Satış A.Ş., Enerjisa Toroslar Elektrik

Perakende Satış A.Ş. ile elektrik dağıtımını gerçekleştirdiği belirtilerek davanın açıldığı tarihte, davalı kurumunda kamu kuruluşu niteliği taşımayan Enerjisa Başkent Elektrik Dağıtım A.Ş.'nin olması karşısında idari yargı yetkisi kapsamında açılmış bir idari dava bulunduğundan söz etmek olanaksız olduğundan, uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğuna karar verilmiştir.

*

2. Uyuşmazlık Mahkemesince 28/05/2020 tarihli E.2019/895, K.2020/311 sayılı kararda; Vakıf Üniversitesi Hastanesince sunulan sağlık hizmetinin yürütülmesi sırasında uğranıldığı öne sürülen maddi ve manevi zararların tazmini istemiyle açılan davada; İstanbul Aydın Üniversitesi de mevzuat hükümleri çerçevesinde 2809 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilat Kanununun Ek 73. maddesi ile Vakıf Yükseköğretim kurumlarına ilişkin hükümlere tabi olmak üzere, Anadolu Eğitim ve Kültür Vakfı tarafından kamu tüzel kişiliğine sahip olarak kurulduğu, Vakıf Üniversitesi Hastanesinin kamu hizmetini yürüttüğü sırada kişilere verdiği zararın tazmini istemiyle açılan bu davada, kamu hizmetinin yöntemine ve hukuka uygun olarak yürütülüp yürütülmediğinin, hizmet kusuru veya başka nedenle idarenin sorumluluğu bulunup bulunmadığının saptanması gerektiği b bu hususların saptanması ise, idare hukuku ilkelerine göre yapılabileceği belirtilerek 2577 sayılı Yasa'nın 2. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi kapsamında bulunan tam yargı davasının görüm ve çözümünde idari yargı yerleri görevli olduğuna karar verilmiştir.

Bu Proje, Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilmektedir.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Bu Rehber El Kitabı İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Glendirilmesi Projesi kapsamında, seilen pilot mahkemelerin hâkimleri tarafından ve çalışma gruplarının katkıları ile hazırlanmıştır.

Proje kapsamında, altı rehber el kitabından oluşan "İdari Yargılama Usulü El Kitapları Serisi" hazırlanmıştır.

1. İdare Mahkemelerinde Görev
2. İdare Mahkemelerinde Yetki
3. İdare Mahkemelerinde Ehliyet
4. İdare Mahkemelerinde Süre
5. İdare Mahkemelerinde Kesin ve Yürütülmesi Zorunlu İşlem
6. İdare Mahkemelerinde Husumet

Bu Rehber El Kitapları'nın amacı 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'na göre ilgili idare mahkemelerinde görülecek davaların yargılama sürecinde zaman ve iş kaybını en aza indirmenin yanı sıra mahkemeye erişimi kolay ve yargılamayı etkili kılmaktır.

"İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi" Ortak Projesi Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından ortaklaşa finanse edilmekte ve Avrupa Konseyi tarafından yürütülmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü, Projenin nihai faydalanıcı kurumudur. Bu Projenin sözleşme makamı Merkezi Finans ve İhale Birimidir.

TUR

İDARİ YARGININ ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI VE DANIŞTAYIN KURUMSAL KAPASİTESİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ

www.coe.int/tr/web/ankara

Avrupa Konseyi, Avrupa kıtasının önde gelen insan hakları kuruluşudur. Kuruluş bünyesinde 46 ye devlet bulunmaktadır. Avrupa Konseyi ye devletlerinin tamamı; insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğünün korunmasını teminat altına almak üzere tasarlanmış olan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni imzalamıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Sözleşmesi'nin ye devletlerdeki uygulamasını denetler.